

Luonto innostaa liikkumaan alle kolmevuotiaita lapsia - toimintakortit varhaiskasvattajien työn tueksi

Iina Kaita & Laura Ruotonen

2022 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Luonto innostaa liikkumaan alle kolmevuotiaita lapsia - toimintakortit varhaiskasvattajien työn tueksi

Iina Kaita & Laura Ruotonen
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
Huhtikuu 2022

lina Kaita & Laura Ruotonen

Luonto innostaa liikkumaan alle kolmevuotiaita lapsia - toimintakortit varhaiskasvattajien työn tueksi

Vuosi 2022 Sivumäärä 42

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa pedagogiset toimintakortit alle kolmevuotiaiden lapsiryhmien varhaiskasvattajille. Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää työelämäkumppanin toimintaa ja opiskelijoiden ammatillista osaamista. Opinnäytetyön yhteistyökumppani on Itä-Hakkilan päiväkotit Vantaalla. Opinnäytetyö oli työelämälähtöinen ja aloitepyyntö siihen tuli päiväkodilta.

Tietoperustana opinnäytetyössä käytettiin alle kolmevuotiaan lapsen kehitykseen ja osallisuuden, liikuntakasvatukseen ja ympäristökasvatukseen liittyvää lähdekirjallisuutta sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2018). Toimintakortit pohjautuvat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) oppimisen alueisiin, jotka kuvaavat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Oppimisen alueet ovat kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn.

Tiedonkeruumenetelmänä toimii alkukartoitushaastattelu. Vastaukset annettiin nimettöminä, joten rekisteriä henkilötiedoista ei syntynyt. Alkukartoituksen tavoitteena oli saada ideoita toimintakorttien sisältöihin, jotta ne tukisivat parhaiten varhaiskasvattajien työtä. Analysoituja tuloksia käytettiin toimintakorttien suunnitelman perustana. Alkukartoitusvastauksista ilmeni tarve toimintakorteille. Niiden teemat oli valmiiksi jaoteltu, mutta saimme niihin monipuolisesti toteutuskelpoisia ideoita. Toiveissa korostui toimintakorttien helppokäyttöisyys ja yksinkertaisuus.

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi 20 toimintakorttia materiaaleineen varhaiskasvattajien työn tueksi, joissa hyödynnetään luontoa oppimisympäristönä.

Varhaiskasvattajilta pyydettiin palautetta toimintakorteista, jotta niiden hyödyllisyyttä ja toimivuutta voitiin arvioida. Opinnäytetyö saavutti sille asetetut tavoitteet. Yhteistyökumppanilta saadun palautteen johdosta toiminta vastasi tarpeita. Toiminta on toistettavissa tuotoksen johdosta muissa päiväkotiryhmissä.

Asiasanat: varhaiskasvatus, liikuntakasvatus, ympäristökasvatus, materiaalipankki

Ilina Kaita & Laura Ruotonen

Nature inspires children under the age of three to be active - activity cards for early childhood educators

Year	2022	Pages	42
------	------	-------	----

The purpose of this functional Bachelor's thesis was to produce pedagogical action cards for early childhood educators in groups of children aged 1 to 3 years. The aim of the thesis was to develop the activities of the cooperation partner and the students' own learning process. The partner of the thesis is the Itä-Hakkila daycare centre in Vantaa. The thesis was working life-oriented and the request came from the daycare centre.

The thesis consists of a theoretical part and a development part. The theoretical part consists of early childhood education and care plan, the development and inclusion of a child under three years of age, physical education, and environmental education. The activity cards are based on the learning areas of early childhood education and care plans (2018), which describe the key objectives and content of the pedagogical activities of early childhood education and care.

The data was collected through survey interviews. The answers were given anonymously, so no register of personal data was created. The aim of the interview was to get ideas for the contents of the action cards so that they would best support the work of early childhood educators. The results were analyzed and used as the basis for the action card plan. The themes had been developed before the survey, however additional implementable ideas were also received. In addition, the survey's answers revealed the need for the action cards. The wishes emphasized the ease of use and simplicity of the activity cards.

The output of the thesis was 20 action cards that utilized nature as a learning environment. Early childhood educators were asked for feedback on the activity cards so that the usefulness and functionality of the cards be assessed. Based on this, conclusions and development proposals were developed, in which attention was also paid to the assessment of the authors of the thesis. The thesis achieved its objectives, and based on feedback from the cooperation partner, the activities met the needs of the commissioner. The commissioner benefits from this thesis as the activities can be repeated in other day care center groups.

Keywords: early childhood education, physical education, environmental education, material bank

Sisällys

1	Johdanto.....	8
2	Varhaiskasvatus.....	9
2.1	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	9
2.2	Varhaiskasvattajan rooli alle kolmevuotiaiden lasten ryhmässä	9
2.3	Osallisuus.....	10
2.4	Oppimisen alueet	11
2.4.1	Kielten rikas maailma	12
2.4.2	Ilmaisun monet muodot.....	13
2.4.3	Minä ja meidän yhteisömme	13
2.4.4	Tutkin ja toimin ympäristössäni	14
2.4.5	Kasvan, liikun ja kehityn	15
3	1-3-vuotiaan lapsen kehitys.....	16
4	Ympäristökasvatus	18
5	Liikuntakasvatus	20
6	Aikaisemmat tutkimukset	22
7	Opinnäytetyön työelämäkumppani	23
8	Opinnäytetyön prosessi.....	24
8.1	Opinnäytetyön kehitystehtävän tarkoituksen ja tavoitteiden määrittely	25
8.2	Opinnäytetyön suunnittelu.....	27
8.3	Toimintakorttien aineiston tiedonkeruu ja analysointi	29
8.4	Toimintakorttien toteutus	32
8.5	Opinnäytetyön päättäminen ja arviointi.....	35
9	Pohdinta ja johtopäätökset.....	37
10	Opinnäytetyön eettisyys.....	40
	Lähteet.....	43
	Kuviot	48
	Liitteet	49

1 Johdanto

Varhaiskasvatuksella on mahdollisuus monipuolistaa lasten liikuntakokemuksia. Liikuntaleik-
kien avulla varhaiskasvattajilla on mahdollista lisätä lapsen fyysisesti aktiivisen leikin määrää
päiväkodissa, kun toiminnot ohjataan ammattitaitoisesti. (Soini, Laukkanen, Mäki & Reunamo
2016, 44.) Liikunnan vaikutuksen oppimiselle on todettu vaikuttavan motoristen taitojen li-
säksi tietojen oppimiseen, vuorovaikutustaitoihin ja itsetunnon kehitykseen (Leskinen & Vai-
hemäki 2018, 19).

Luonto mahdollistaa pedagogisen toiminnan kaikkien oppimisen alueiden osalta ja siksi se on
kin erinomainen oppimisympäristö (Suomen latu 2022). Luontopedagogiikka antaa lasten ih-
metellä, tutkia, kehittää vuorovaikutustaitojaan sekä ratkaista ongelmia. Luonto mahdollistaa
lasten käyttää mielikuvitustaan ja tarjoaa tilan vapaalle leikille. (Rantanen 2021, 12.) Tutki-
musten mukaan luonnossa oleskelu vähentää stressiä sekä parantaa keskittymistä ja itsesääte-
lykykyä (Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto 2022).

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotetaan pedagogiset toimintakortit Itä-Hakkilan päi-
väkodin 1-3-vuotiaiden lapsiryhmien varhaiskasvattajille. Toimintakortit sisältävät toiminta-
malleja ja -ideoita pedagogiseen toimintaan luonnossa käytettäväksi. Toimintakortit pohjautu-
vat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) oppimisen alueisiin, jotka kuvaavat var-
haiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Oppimisen alueet
ovat kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja
toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. Opinnäytetyö on työelämälähtöinen, sillä
päiväkoti on esittänyt toiveensa opinnäytetyötä kohtaan. Opinnäytetyön tavoitteena on kehit-
tää päiväkodin toimintaa ja opinnäytetyön tekijöiden ammatillista osaamista. Opinnäytetyön
tekijät toivovat kehittyvänsä pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Opinnäytetyön tietoperusta pohjautuu aiempaan tietoon ja se on koottu alan kirjallisuudesta,
internetlähteistä ja työelämäkokemuksesta. Toimintakorttien aihealueet ovat liikuntakasva-
tus, ympäristökasvatus, alle kolmevuotiaan lapsen kasvu, kehitys ja osallisuus, sekä varhais-
kasvatussuunnitelman perusteet ja sen oppimisen alueet.

Alle kolmevuotiaan lapsen liikunnan muoto on omaehtoinen ja fyysisesti aktiivinen leikkimi-
nen (Sääkslahti 2018, 146). 1-2-vuotias liikkuu ympäristössään uteliaasti kaikilla aisteillaan.
Lapsi hahmottaa omaa kehoaan ja ympäristöään konkreettisesti kokeilemalla. (Motoriikan
haasteet 2018, 8.) Päiväkodin ulkoleikit ovat sisäleikkejä fyysisesti kuormittavampia. Kolme-
vuotiaiden ulkoleikeistä kaksi prosenttia kuluu vähintään kohtuullisesti kuormittavaan leikkiin
ja puolet ulkotoiminnasta on erittäin kevyttä tai paikallaanoloa. (Soini, Laukkanen, Mäki &
Reunamo 2016, 45.)

2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen tavoitteellista ja suunnitelmallista hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostamaa kokonaisuutta, jossa painotetaan pedagogiikkaa. Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista hyvinvoinnin edistämisen lisäksi. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimena varhaiskasvatustoimintana kuten leikki- ja kerhotoimintana. Jokaisella lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta ja osallistumisesta päättävät lapsen huoltajat. (Opetushallitus 2021a.)

Varhaiskasvatustalaki (540/2018) määrittää tavoitteet varhaiskasvatukselle. Tavoitteena on muun muassa edistää lapsen kehityksen ja iän mukaista kokonaisvaltaista kehitystä, kasvua, hyvinvointia ja terveyttä. Tavoitteena on toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset.

2.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, joka pohjautuu varhaiskasvatustalakiin. Varhaiskasvatusta toteutetaan perusteiden mukaisesti. Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus on kolmitasoinen. Sekä paikalliset että lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on ohjata ja tukea varhaiskasvatuksen kehittämistä, toteuttamista ja järjestämistä sekä edistää sen toteutumista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuksen järjestäjiä velvoittava määräys. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7-8.)

2.2 Varhaiskasvattajan rooli alle kolmevuotiaiden lasten ryhmässä

Varhaiskasvatustalain (540/2018) mukaan varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. Jotta lapsi oppii kasvatuksen avulla aikuiselta elämään tarvittavia taitoja, vaatii se kasvattajalta empatiaa, keskustelua, kuuntelua, läsnäoloa ja ymmärtämistä (Trogen 2020, 11). Sensitiivinen varhaiskasvattaja osaa lukea lasten sanattomia viestejä ja virittäytymään lasten tunnetiloihin (Ahonen & Roos 2021, 52). Sensitiivisyydellä tarkoitetaan aikuisen kykyä huomata lasten emotionaalisia, sosiaalisia ja fyysisiä perustarpeita ja ymmärtää lasten kokemusmaailmaa ja samanaikaista kykyä nähdä vuorovaikutuksellisten tilanteiden pedagoginen merkitys ja arvo. Lasten turvallista kiintymyssuhdetta on osoitettu edistävän varhaiskasvattajien sensitiivisyys. (Karvi 2018, 52.)

Pienten lasten itsesäätelytaidot kehittyvät alle kolmivuotiaina, joten yksi tärkeimmistä varhaiskasvattajien työtehtävistä onkin toimia lasten tunteiden kanssasäätelijänä. Itsesäätelytaidoilla tarkoitetaan lapsen kykyyn säädellä käyttäytymistään, tunteitaan ja kognitiivista toimintaansa. Varhaiskasvattajan tulee antaa lasten tunteille aikaa, tilaa ja luvan. Varhaiskasvattajan oma esimerkki osoittaa, että kaikki tunteet ovat sallittuja, eikä hän säikähdä lasten tunteita. (Ahonen & Roos 2021, 50.)

Havainnoimalla lasten leikkejä ja toimintoja sekä lasten leikkeihin osallistumalla varhaiskasvattaja kykenee järjestämään toimintaa lapsen kasvua ja kehitystä tukevaksi. Varhaiskasvattajan tulisi tarjota lapsille onnistumisen kokemuksia, jotta lasten itsetuntoa ja oppimiskuvaa tuetaan ja vahvistetaan. (Ranta 2021, 85.)

2.3 Osallisuus

Varhaiskasvatuksessa osallisuus tarkoittaa sitä, että lapset ovat ryhmänsä jäseniä ja aktiivisia toimijoita. Varhaiskasvattajat kuulevat ja huomioivat lasten ajatukset ja mielipiteet. Lapset sekä innostavat että haastavat varhaiskasvattajia tarkastelemaan heidän omaa toimintaansa ja pohtimaan uusia näkökulmia. (Opetushallitus 2021b.) Inklusiiossa on kyse lasten moninaisuuden arvostuksesta, osallisuudesta, yhdenvertaisuudesta, yhteisöllisyydestä ja ennen kaikkea tasa-arvosta. Inklusiivisessa varhaiskasvatuksessa tulee edistää tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden lisäksi osallisuutta kaikessa sen toiminnassa. Toimintatapoja ja rakenteita tulee kehittää tietoisesti ja huolehtia, että niissä edistetään osallisuutta. Osallisuuden kautta lasten ymmärrys oikeuksista, valintojen seurauksista, vastuusta ja yhteisöstä kehittyy. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 21, 30.)

Carolyn Willow, joka on englantilainen lapsen osallisuuden asiantuntija, on määritellyt lapsen osallisuuden koostuvan kunnioittamisesta, rutiineista ja raportoinnista. Willow`n mukaan jokaista lasta tulee kunnioittaa, riippumatta hänen iästään. Erityisesti lapsen ääntä on kunnioitettava, koska sillä lapsi ilmaisee mielipiteensä, oli kyseessä puhe, itku, huuto tai nauru. Lapsen osallisuuden tulisi olla osa normaalikäytäntöjä eli rutiini, eikä kertaluontoinen tapahtuma, jota tehdään tekemisen vuoksi. Lapselle tulisi myös jälkikäteen raportoida eli tehdä selväksi, miten hän on vaikuttanut asiaan. (Heinonen & Kuikka 2013, 219.)

Pienten ryhmässä lasten osallisuuteen vaikuttaa erityisesti lasten ikä ja kehitystaso. Kasvattajan tulee huomioida tämä ryhmän toiminnan suunnittelussa. Toiminnan tulee olla sellaista, että jokainen lapsi kykenee osallistumaan oman taitotasonsa ja persoonansa mukaisesti. Kasvattajilta vaaditaan erityisesti sensitiivisyyttä, sillä pienillä lapsilla kieli on vasta kehitymässä. Lapsen ilmeet ja eleet ovat vahvasti osana vuorovaikutusta ja kasvattajan tulee huomioida nämä, jotta lapsi tulee ymmärretyksi ja näin osalliseksi ryhmää. (Muhonen & Koivukangas 2021, 13.)

Kasvattajan tulee osata sensitiivisyyden avulla muokata sen hetkistä toimintaa, mikäli hän huomaa, ettei toiminta kiinnosta lapsia tai mikäli se näyttyy liian haastavana. Toiminnan suunnittelussa ja ohjauksessa onkin hyvä huomioida lasten sen hetkiset kiinnostuksen kohteet, taitotaso ja lasten vireystila, jotta toiminta on lapsille mielekästä. Mielenkiinnonkohteet huomioimalla, lapset huomaavat heidän mielipiteillään olevan merkitystä ja näin he kykenevät osallistumaan ryhmän toimintaan. (Muhonen & Koivukangas 2021, 13.)

Oppimistuokioita suunnitellessa tulee huomioida myös ohjattujen tuokioiden pituus. Puoli-toistavuotiaille sopiva tuokion pituus on 8-10 minuuttia ja kaksivuotiaille 10-15 minuuttia. Musiikki ja liikuntahetket voivat olla näitä pidempiä, mutta ikä ja vireystaso silti huomioiden. Lasta ei tule koskaan pakottaa toimintaan, mutta välillä on hyvä lempeästi kannustaa lasta tekemään asioita, jotka ylittävät hänen mukavuusalueensa rajat. Tavoitteena on antaa lapselle oppimisen ja onnistumisen iloa, eikä liialliset vaatimukset herätä näitä kokemuksia lapsessa. Kasvattajan tulee tuntee lapsi ja omata sensitiivinen työote, jotta lasta voidaan kannustaa vaikeampien tehtävien äärelle. (Muhonen & Koivukangas 2021, 9-10.)

2.4 Oppimisen alueet

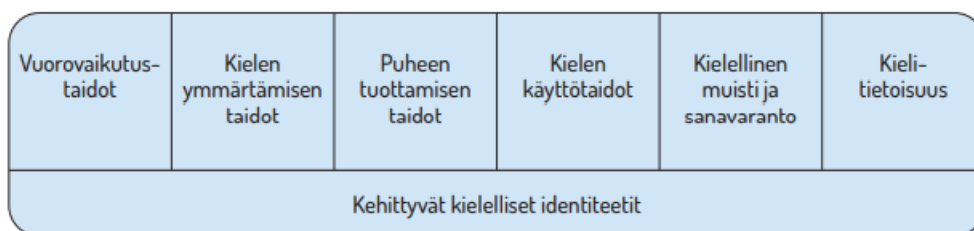
Oppimisen alueet kuvaavat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Niiden tarkoituksena on ohjata henkilöstöä monipuolisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa yhdessä lasten kanssa. Lapsilla on oikeus saada monipuolisesti kokemuksia oppimisen alueiden eri osa-alueista varhaiskasvatuspäivänsä aikana. Oppimisen kokonaisuuksia voidaan yhdistellä ja soveltaa lasten mielenkiintojen mukaisesti. Aiheet voivat nousta leikeistä, saduista, retkistä tai spontaaneista vuorovaikutushetkistä. Oppimisen alueiden kehittäminen määräytyy lasten taitojen, iän, aihepiirien ja tilanteiden mukaan. Alueet on jaoteltu viideksi kokonaisuudeksi esiopetus suunnitelman perusteiden mukaisesti. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 40; Vantaan kaupunki 2019, 59.)

Kuvio 1: Oppimisen alueet

2.4.1 Kielten rikas maailma

Lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittyminen on yksi varhaiskasvatuksen tehtävistä. Kielen avulla lapsi on vuorovaikutuksessa muiden kanssa, ilmaisee itseään, hankkii tietoa sekä hallitsee erilaisia tilanteita. Samanikäiset lapset voivat olla kielen kehityksen eri vaiheissa, mikä tulee ottaa huomioon kielen kehityksen tukemisessa. Lasten kielellinen identiteetti vahvistuu, kun lapsia ohjataan ja tuetaan kielellisten taitojen ja valmiuksien keskeisillä osa-alueilla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 40.) Osa-alueet on esitelty alla olevassa kuviossa. (Kuvio 2).

Kuvio 2: Lasten kielen kehityksen keskeiset osa-alueet varhaiskasvatuksessa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 41.)

Lasten kokemukset kuulluksi tulemisesta sekä heidän aloitteisiinsa vastaamisesta ovat vuorovaikutustaitojen kehittymisen osalta tärkeitä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön sensitiivisyys ja kyky huomata lasten sanattomia viestejä ovat vuorovaikutustaitojen tukemisen perusta. Näiden taitojen oppimista tuetaan myös kannustamalla lasta vuorovaikutukseen muiden lasten ja aikuisten kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 41.)

Kielen ymmärtämisen taitoja tuetaan kielellisen mallintamisen avulla. Mallintaminen, järjestelmällinen toiminnan sanoittaminen ja keskusteleminen tukevat lasten sanavaraston kehittymistä. Alle kolmevuotiailla lapsilla sanojen toistaminen on lapselle tehokkain tapa oppia kieltä. Toistojen avulla lapsi oppii yhdistämään asioita toisiinsa. Tarvittaessa näiden keinojen apuna hyödynnetään kuvia, tukiviittomia ja esineitä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 41; Ahonen & Roos 2021, 79.)

Puheen tuottamisen taitoja tuetaan kannustamalla lasta puhumaan eri tilanteissa niin lapsille kuin aikuisille. Tämä auttaa lasta ymmärtämään ja käyttämään puhuttua kieltä. Myöhemmin kiinnitetään huomioita lapsen kanssa eri äänensävyihin ja -painoihin. Rytmikkäiden ja melodisten laulujen ja lorujen avulla pieni lapsi kehittää parhaiten sanavarastoaan, puhe kehittyy sujuvammaksi ja puheen tuottaminen täten helpommaksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 42; Ahonen & Roos 2021, 79.)

Kielen käyttöä ohjataan ja pohditaan lasten kanssa arjen eri tilanteissa. Lasten kanssa harjoitellaan kertomista, selittämistä ja puheen vuorottelua. Kielen käyttötaitoja vahvistavat myös huumori, eläytyminen sekä hyvien tapojen opettelu. Tekstien avulla lapsi oppii ymmärtämään eron puhutun ja kirjoitetun kielen välillä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 42.)

Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävänä on herättää ja lisätä lasten kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan. Myöhemmin tavoitteena on lisätä kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Kielen havainnoinnin ja tutkimisen avulla huomioidaan kielen rakenteita ja muotoja, kuten tavuja, sanoja ja äänteitä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 42.)

2.4.2 Ilmaisun monet muodot

Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten musiikillisen, kuvallisen, sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä sekä tutustuttaa lapsia taiteeseen ja kulttuuriin. Ilmaisun avulla lapset oppivat monia taitoja. Taiteelliset kokemukset ja sen ilmaiseminen edistävät lasten ajattelua ja oppimista, sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuvaa. Nämä auttavat lapsia myös ymmärtämään ympäröivää maailmaa. Ajattelu ja oppiminen kehittyvät lasten harjoitellessa taiteen tulkitsemista, tutkimista ja eri merkityksien luomista hyödyntäen eri ilmaisun keinoja monipuolisesti. Kulttuuriin ja taiteeseen tutustuminen kehittävät lasten monilukutaitoa sekä vahvistaa lasten osallistumisen ja vaikuttamisen kokemuksia. Mielikuvien kuvittelu ja luominen kehittävät lapsen eettistä ajattelua. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 42-43.)

Taidekasvatuksen tavoitteena on auttaa lapsia hahmottamaan ja tutkimaan maailmaa lapsia innostavalla tavalla. Oppimisympäristön esteettisyys, monipuolinen välineistö ja materiaalit, innostavuus ja riittävä ohjaus ovat merkittäviä taidekasvatuksessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 43.)

Alle kolmevuotiaat lapset ilmaisevat itseään kokonaisvaltaisesti, jolloin toimintahetkien aikana on mahdollista hyödyntää kaikkia oppimisen alueiden osa-alueita. Lapsi ilmaisee itseään monin tavoin, vaikei osaisi ilmaista itseään puhumalla. Kehollinen ilmaisu on tärkeä osa pienten lasten pedagogiikassa, sillä omalla keholla voi viestiä tunteita, ajatuksia ja tarpeita. Henkilöstö voi kehollisen ilmaisun avulla edesauttaa lapsen kielen kehitystä, tunnetaitoja sekä kehonhallintaa. (Ahonen & Roos 2021, 75-76.)

2.4.3 Minä ja meidän yhteisömme

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on auttaa lapsia ymmärtämään lähiympäristön toimintaa eettisen ajattelun, katsomuksen, lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden, tulevaisuuden sekä median näkökulmista ja auttaa siitä toimimista. Varhaiskasvatuksen toiminnassa voidaan hyödyntää muun muassa satuja, musiikkia, taidetta, draamaa, leikkiä sekä mediakasvatusta. Näiden lisäksi vierailut lähiympäristöön ja vierailijat laajentavat oppimiskokemusta. Tämä osa-alue

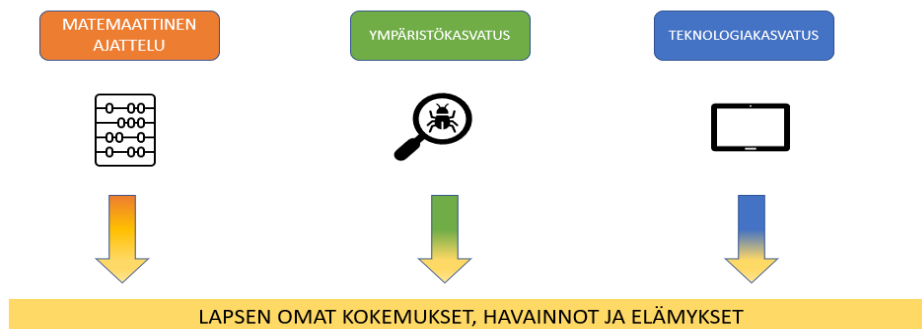
tukee lasten kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta ja ilmaisua sekä ajattelua ja oppimista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 44.)

Lapsia tuetaan eettisten taitojen kehityksessä pohtimalla esimerkiksi ystävyyden, oikeudenmukaisuuden ja oikean ja väärän teemoja. Myös ryhmän sääntöjä pohditaan yhdessä. Katso-
muskasvatuksen tarkoituksena on tutustua lapsiryhmässä oleviin uskontoihin ja muihin katso-
muksiin. Tavoitteena on edistää kunnioitusta eri katsomuksia kohtaan ja edistää lasten katso-
muksellisen identiteetin kehitystä. Katsomuskasvatus tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 44-45.)

Lähiyhteisön menneisyyttä, tulevaisuutta ja nykyisyyttä pohtimalla annetaan lapsille mahdol-
lisuus tutustua historiallisiin tapahtumiin ja tilanteisiin. Nykyisyyttä tarkastellessa keskustel-
laan lasten kanssa heitä askarruttavista ja kiinnostavista asioista. Näiden lisäksi lapsiryhmässä
pohditaan hyvän tulevaisuuden asioita. Lapset voivat esimerkiksi rakentaa omia mielikuvitus-
maailmoja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 45.)

2.4.4 Tutkin ja toimin ympäristössäni

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on ohjata lapsia liikkumaan luonnossa ja rakennetussa ympäris-
tössä ja auttaa havainnoimaan sekä tutkimaan ympäristöään ympäristö- ja teknologiakasva-
tuksen sekä matemaattisen ajattelun avulla. Oppimiskokemukseen liittyvät vahvasti lasten
omat kokemukset, havainnot ja elämykset, joiden kautta lapsi oppii ymmärtämään syy-seu-
raussuhteita sekä kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. (Varhaiskasvatussuunnitelman perus-
teet 2018, 46.)

Kuvio 3: Lasten omat kokemukset, havainnot ja elämykset oppimiskokemuksen vahvistajana

Matemaattisia taitoja harjoitellaan lasten kanssa leikin ja leikillisyyden kautta. Lapsia ohjataan huomaamaan muotoja, määriä ja muutoksia omassa lähiympäristössä. Heitä innostetaan luokittelemaan, vertaamaan sekä järjestelemään havaitsemiaan asioita. Lapsia kannustetaan myös kehittämään ongelmanratkaisukykyään. Käytännössä matemaattisia taitoja voidaan harjoitella laulujen ja riimien, liikuntaleikkien, rakentelun sekä vuorovaikutteisissa tilanteissa, kuten leikeissä ja pukemistilanteissa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 46.)

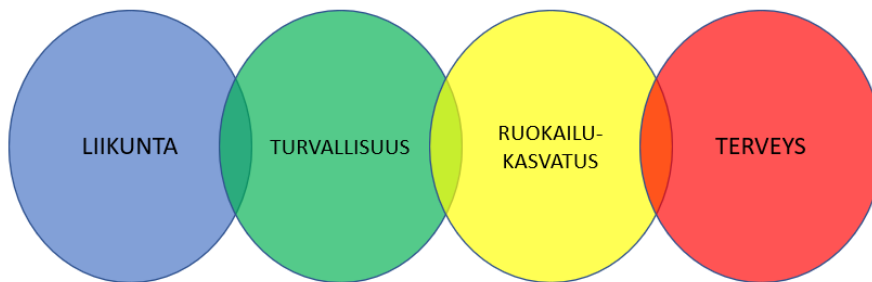
Ympäristökasvatuksen tarkoituksena on vahvistaa lasten luontosuhdetta, vahvistaa heidän vastuullista toimijuuttaan sekä ohjata kestävään elämäntapaan. Tämä osa-alue sisältää kolme ulottuvuutta: oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä ja toimiminen ympäristön puolesta. Oppimisympäristönä ovat usein lähiympäristössä olevat metsät ja puistot sekä rakennettu ympäristö. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 47.)

Lapset oppivat koko kehollaan ja kokevat ympäristönsä kaikilla aisteillaan. Luonto tarjoaa lapsille ympäristön, jossa lapsi saa vapaasti tutkia, miettiä ja tehdä johtopäätöksiä (Suomen latu 2003,10). Myönteisten kokemusten saaminen on tärkeä edellytys myönteisen luontosuhteen kehittymiselle. Näin lapsi oppii nauttimaan luonnossa liikkumisesta ja hänen suhteensa ympäristöön syvenee. Lasta opetetaan kunnioittamaan luontoa ja pitämään siitä huolta. Luonnon ilmiöistä keskustellaan, niitä tutkitaan ja havainnoidaan. Samalla opetellaan ympäristöön liittyvien käsitteiden käyttöä ja tunnistamaan eri kasvi- ja eläinlajeja. Tärkeintä on etsiä tietoa yhdessä lapsen kanssa lasta kiinnostavista asioista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 47.)

Teknologiakasvatuksen tavoitteena on tutustuttaa lapset tietoteknisiin laitteisiin ja niiden turvalliseen käyttöön. Lapsia kannustetaan kokeilemaan eri laitteiden toimintaa ja toteuttamaan omia ideoitaan. Toiminnassa voidaan hyödyntää lähiympäristön teknologisia laitteita, kuten leluja, joiden toimintaa voidaan yhdessä tutkia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 47.)

2.4.5 Kasvan, liikun ja kehityn

Liikkumisen, ruokakasvatuksen, terveyden ja turvallisuuteen liittyvät tavoitteet ovat tämän oppimisen alueen ydin. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsia itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen opettelussa. Tehtävänä on yhdessä huoltajien kanssa luoda terveellinen ja aktiivinen ja hyvinvoiva pohja lapsen tulevaisuudelle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 48.)

Kuvio 4: Kasvan, liikun ja kehityksen osa-alueen keskeisimmät tavoitteet

Lapsilla tulee olla päivän aikana riittävästi mahdollisuuksia omaehtoiseen liikkumiseen ohjattujen toiminnan lisäksi. Alle kouluikäisen lapsen tulisi liikkua kolme tuntia päivässä. Erityisesti vähän liikkuvia lapsia kannustetaan muita enemmän. Lasta kannustetaan liikkumaan ulkona ja leikkimään liikuntaleikkejä kaikkina vuodenaikoina ja joka säällä. Samalla opetellaan säännöistä pukeutumista. Pienten lasten kanssa tulisi huomioida vaatteiden määrän vaikutus lasten fyysiseen aktiivisuuteen. Pienet lapset eivät kykene samanlaiseen fyysiseen liikkumiseen talvella toppahaalareissa kuin kesällä kevyessä vaatetuksessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön on hyvä pohtia ulkoilussa tapahtuvaa liikkumista erityisesti alle kolmevuotiaiden lasten osalta (Ahonen & Roos 2021, 234-235).

Varhaiskasvatuksen liikuntakasvatuksen tulee olla säännöllistä, lapsilähtöistä ja tavoitteellista. Tehtävänä on kehittää lasten kehontuntemusta ja -hallintaa, motorisia perustaitoja. Näitä ovat esimerkiksi tasapaino ja välineenkäsittelytaidot. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 47-48; Vantaan kaupunki 2019, 70.)

3 1-3-vuotiaan lapsen kehitys

Lapsen kehittyminen ja kasvaminen on kokonaisuus ja se on jatkuvassa muutostilassa. Tavoitteenasettelut perustuvat lasten keskimääräiselle kehitykselle, mutta yksilötasolla voi olla suuria vaihteluja. (Sääkslahti 2018, 154.) 1-2-vuotias lapsi oppii koko ajan uusia asioita omassa tahdissaan (MLL 2021a). Kolmannella ikävuodella lapsi muuttuu rauhallisemmaksi ja mukautuvammaksi. Alle kolmevuotias lapsi tarvitsee aikuisen jatkuvaa huolenpitoa ja suojelua ja lasta tulee tukea pettymysten ja epäonnistumisten keskellä. (MLL 2021b.)

Alle kolmevuotiaiden lasten elimistö ei ole vielä valmis hengästymään. Heille tuleekin kertyä riittävästi liikkumisen mahdollisuuksia päivän aikana. Fyysistä aktiivisuutta lisäävät monet eri

tekijät, kuten omaehtoinen leikki ja leikkiminen ulkona, fyysisen ympäristön tarjoamat mahdollisuudet sekä erilaiset välineet. (Sääkslahti 2018, 130, 133-135.)

Motorisilla taidoilla tarkoitetaan tahdonalaisia liikkeitä ja niiden yhdistelmiä, joilla on tarkoitus (Sääkslahti 2018, 51). Perustaidot voidaan jakaa tasapainotaitoihin, välineenkäsittelytaitoihin ja liikkumistaitoihin (Jaakkola 2014, 13). Motorinen kehitys on kehitysprosessi, jossa ensin lapsi oppii tahdonalaisen liikkumisen ja myöhemmin motoriset taidot kehittyvät. Geeniperimän lisäksi motoristen taitojen kehitykseen vaikuttavat ympäristö ja sen luoma harjoittelu- ja liikkumismahdollisuudet. Lapsen motoriseen kehitykseen kuuluvat myös kehityksen paikoilleen jäänti ja taantuma, sillä muiden alueiden kypsyminen ja kehittyminen luovat edellytyksiä seuraaville taidoille. (Sääkslahti 2018, 49.) 1-2-vuotias lapsi harjoittelee uusia taitoja innolla. Lapselle tulee antaa mahdollisuus harjoitella taitoja itsenäisesti. Käsien karkeamotoriikkaa vahvistavat harjoitteet ovat hyväksi lapselle. (Sääkslahti 2018, 157-158). 2-3-vuotiaana kävely ja liikkuminen on jo varmaa, juokseminen ja portaiden kävely ylös onnistuu usein myös (MLL 2019a).

Kognitiivisella kehityksellä tarkoitetaan tiedon ajatteluun ja muodostamiseen liittyvien toimintojen kehittymistä. Niitä ovat esimerkiksi kieli, muistaminen ja havaitseminen. Geenit ja aiempi kokemus luovat pohjan kehitykselle. Kognitiiviset toiminnot vaikuttavat motoristen taitojen kehittymiseen. (Sääkslahti 2018, 89.) 1-2-vuotiaana lapsen aistitoiminnot kehittyvät ja yhdentyvät nopeasti. Lapsen tulee saada liikkua monipuolisesti, jossa käytetään koko vartaloa sekä tasapainoillaan ja keinutaan. Kun lapsi saa sanallista vahvistusta tekemisilleen, kasvaa samalla hänen sanavarastonsa. 1-2-vuotiaan leikki on hyvin kokonaisvaltaista ja jollakin tapaa aina fyysistä. Leikille tulee antaa mahdollisimman paljon tilaa (Sääkslahti 2018, 158). Kaksivuotias osaa noudattaa helppoja ohjeita. Kaksivuotias kyselee ”mikä” kysymyksiä, kolmevuotias taas ”miksi ja missä”. 2-3-vuotiaana lapsen muisti kehittyy ja hän muistaa muutamien kuukauden takaisia tapahtumia. (MLL 2017.)

Lapsella on syntymästään lähtien tarve kehittyä itsenäisemmäksi ja paremmaksi. Lapsen liikuntamotiivi eroaa aikuisen motiivista, sillä lapselle toiminta on jo päämäärä. Oman halun ja tarpeiden avulla lapsi kehittyy leikin ja liikunnan kautta. (Sääkslahti 2018, 108.) 1-2-vuotiaan lapsen psyykinen kehitys on sidoksissa turvallisuuden tunteeseen. Tarpeet liittyvät perustarpeisiin kuten lepoon, ravintoon ja hygieniaan. Lapsen oma-aloitteisuuden tukemisen kannalta on tärkeää tukea lapsen emotionaalista hyväksynnän ja turvallisuuden kokemusta. (Sääkslahti 2018, 159.)

Sosioemotionaalinen kehitys linkittyy pitkälti psyykkisen kehityksen kanssa. Tässä sosioemotionaaliseen kehitykseen katsotaan kuuluvan sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen kehittyminen. Näihin sisältyvät tunne-elämä, myönteiset ja tarkoituksenmukaiset saavutukset sekä vuorovaikutuksen parantuminen. Jotta lapsi saavuttaa nämä taidot, tulisi hänen oppia ottamaan

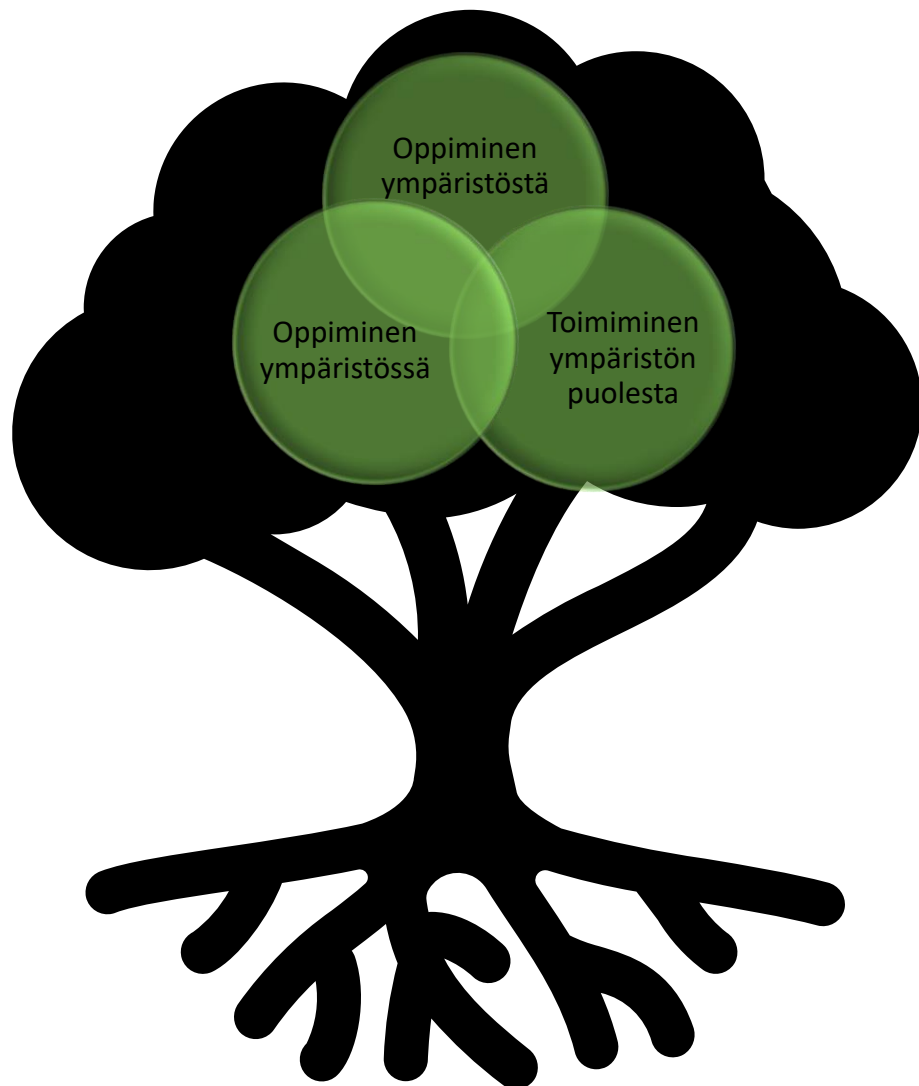
kontaktia muihin, kuuntelemaan, tekemään yhteistyötä, auttamaan, samaistumaan toisen tunteisiin, odottamaan vuoroa sekä sietämään häviämistä. (Sääkslahti 2018, 111.)

1-3-vuotias lapsi on melko itsekeskeinen. Lapsi osaa ilmaista itseään, mutta taito ottaa muut huomioon ei ole vielä kehittynyt. Lapsi oppii aikuisen rohkaisemana esimerkiksi lainaamaan omia lelujaan. Vuorovaikutus on alkuun lähestymistä ja vetäytymistä sekä ilmeitä, eleitä ja kehon liikkeitä. Sanat ja kielellinen vuorovaikutus rikastuvat ja lisääntyvät luonnollisesti sanavaraston kehittyessä. Lapsen käsitystä itsestään liikkujana muokkautuu ympäristön reaktioiden myötä. (Sääkslahti 2018, 117, 159.) Kaksivuotias haluaa harjoitella erilaisia arjen taitoja ja aikuisen tulee tukea lasta niissä. Lähempänä kolme vuotta lapsen käsitys omasta itsestä jäsenyyttä ja hän ymmärtääkin paremmin omia kykyjään. (MLL 2019b.) Turvallinen ilmapiiri auttaa oleellisesti sosioemotionaalisen kehityksen tukemisessa (Sääkslahti 2018, 117).

4 Ympäristökasvatus

Ympäristökasvatuksessa on kyse ihmisen ja ympäristön suhteesta, ja se onkin laaja monitieteinen kasvatuksen osa-alue (Raittila 2020, 212). Arkikielessä ympäristöllä tarkoitetaan samaa kuin luonnolla. Se liitetään usein myös oppimisympäristöistä ympäristötietouteen ja ympäristöongelmiin. Tavoitteena on kasvattaa lapsista luonnosta ja ympäristöstä välittäviä ja vastuullisia yksilöitä. Lapsen vuorovaikutus ympäristön, luonnon, yksilön ja yhteisön välillä vaikuttaa ympäristösuhteen muodostumisessa. Lapsen tulee saada mahdollisuus viettää riittävästi aikaa erilaisissa ympäristöissä, jotta suhde ympäristöön ja vastuulliseen suhtautumistapaan ympäristöä kohtaan voi syntyä. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 17-18, 66.) Ympäristökasvatuksessa pyritään kasvamaan kokonaisvaltaiseen ympäristövastuulliseen elämäntapaan. Sen tavoitteena on herättää ihmisten mahdollisuus ja halu elää kestäväällä tavalla. Varhaiskasvatuksessa tavoite saavutetaan opetuksen lisäksi niin, että jokapäiväisissä arjen tilanteissa ja vuorovaikutuksessa on läsnä ympäristöystävällinen toimintatapa. (Raittila 2020, 210, 212.)

Palmerin (1998) puumalli (kuvio 5) on yksi ympäristökasvatuksen käytetyimmistä teoreettisista malleista. Sitä voidaan pitää hyvänä pohjana pohdittaessa ympäristökasvatuksen toteutumista varhaiskasvatuksessa. Puumallissa elämäkokemukset luovat pohjan ympäristökasvatukselle. Lapsuuden rikkaita ympäristökokemuksia luonnossa, perheen antamia malleja ja lapsuuden roolimalleja pidetään tärkeimpinä elämänasennetta tukevinä tekijöinä. Myös varhaiskasvattajien asenteet ja arvot välittyvät lapsille. (Raittila 2020, 214.)

Kuvio 5: Palmerin puumalli

Ympäristökasvatuksen sisällöt jakautuvat Palmerin puumallissa kolmeen osaan, jotka ovat oppiminen ympäristöstä, oppiminen ympäristössä ja toimiminen ympäristön puolesta. Ympäristöstä oppimiseen liitetään tietojen, käsitteiden, asenteiden ja taitojen lisäksi kokemuksellisuus, huolestuneisuus ja kokemuspohja. Ympäristöstä oppimisella tarkoitetaan tiedon hankkimista ja empiiristä ympäristön tutkimista. Varhaiskasvatusta ohjaavissa asiakirjoissa painotuu tutkiva työtapa, jossa lapset oppivat ymmärtämään, havainnoivat ja jäsentävät ympäristön ilmiöitä. Oppimiskokonaisuuksista se liittyy ”Tutkin ja toimin ympäristössäni”, ja se vaatii varhaiskasvattajilta lasten aloitteiden kuuntelemista ja pedagogista suunnittelua. Tavoitteena on vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta. (Raittila 2020, 213, 214 218.)

Ympäristössä oppimiseen liitetään toiminnallisuuden ja kokemuksellisuuden periaatteet, jotka ovat myös lasten peruslähtökohtia varhaiskasvatuksessa. Lapsi oppii ympäristössä liikkumalla

ja leikkimällä ja lasten ympäristökasvatuksessa tulisi hyödyntää lasten omaa aktiivisuutta. Oppiminen ympäristössä tulee ymmärtää niin fyysisestä, kulttuurisesta kuin yksilöllisesti tulkitusta näkökulmasta. Lasten tulee saada erilaisia kokemuksia monenlaisista ympäristöistä. Lasten yksittäiset kokemukset ympäristöstä ovat ainulaatuisia ja niiden jakaminen muille rikastuttaa suhdetta ympäristöön. (Raittila 2020, 216.)

Toimimiseen ympäristön puolesta liittyy eettiseen periaatteeseen eli se sisältää arvokasvatuksellisen näkökulman. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin tulisi mahdollistaa lasten monipuolisen osallistumisen yhteisön toimintaan. Lapsille tulee esittää konkreettisia esimerkkejä siitä, kuinka kukin voi omilla toimillaan vaikuttaa kestävään elämäntapaan. Lapsi saa myös kokemuksen omasta osaamisestaan. Ympäristön toimimisen puolesta sopivia teemoja ovat kierrättäminen ja kuluttaminen. (Raittila 2020, 220.)

Oppimisen alueista ympäristökasvatukseen kytkeytyy ”Tutkin ja toimin ympäristössäni”, ”Kasvan, liikun ja kehityn” sekä ”Minä ja meidän yhteisömme”. (Raittila 2020, 214.)

Pienten lasten pohja ympäristökasvatukseen on lapsen kokonaisvaltainen kehittyminen ja siinä tulisi huomioida lapsen kehon, sydämen ja pään monipuoliseen huomioimiseen. Kehollisuus pitää sisällään toiminnan sekä ympäristössä että sen hyväksi, sydämellisyys viestii tunnepohjaista sitoutumista ja päähän liittyvät ympäristöä koskevat tiedonkäsittelytaidot ja arviointikyky. Positiivinen suhde ympäristöön lisääntyy hyvän olon kokemuksista sekä löytämisen, keksimisen ja havaitsemisen tunteista. Empatialla on myös vahva rooli. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 28-29.)

Luontoliikunta mielletään varhaiskasvatuksessa metsässä liikkumiseksi. Luontoliikunnan tavoitteisiin sisältyvät liikkuminen luonnossa, elinympäristöjen havainnointi, luonnon kunnioittaminen, eettisesti kestävät valinnat sekä vuodenaikojen vaihtuminen. Luontoliikunta kehittää havaintotoimintoja sekä liikkumista että tasapainotaitoja. Se myös herkistää esteettisille elämyksille. (Sääkslahti 2018, 208.) Lapsi tarvitsee aikuisen ohjausta luonnossa liikkumiseen, luonnon arvostamiseen sekä siitä huolehtimiseen. Ilman aikuisen tukea ja ohjausta lapsi ei voi luoda suhdetta luontoon. (Tuormaa 2016, 6-7.)

5 Liikuntakasvatus

Liikunta on tavoitteellista fyysistä aktiivisuutta, mikä on hyväksi terveydelle ja kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille (THL 2020). Varhaiskasvatuksessa liikuntakasvatuksella tarkoitetaan toimintaa, jossa liikunta ja siihen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan kasvatuksellisesta näkökulmasta. Varhaisvuosien liikuntakasvatuksessa keskitytään liikunnan ja liikkumisen kasvatuksellisiin tavoitteisiin ja sisältöihin. Liikuntakasvatuksen tavoitteena on tukea lasten kokonaisvaltaista kehitystä liikunnan avulla ja saada lapsi omaksumaan liikunnallisesti aktiivisen

elämäntavan. Liikuntaan kasvattamisella tarkoitetaan fyysisesti aktiivisten toimintatapojen omaksumisen lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden huolehtimiseen liittyviä asenteiden, tietojen ja taitojen opettamista. Liikuntakasvatuksessa lapselle välitetään liikuntaan ja liikkumiseen liittyviä arvoja, asenteita, kokemuksia, odotuksia, tietoja ja taitoja. Näillä kaikilla on vaikutusta siihen, millaiseksi lapsen käsitys itsestä liikkujana kehittyä. (Sääkslahti 2018, 18, 153-154.)

Lasten tulisi liikkua vähintään kolme tuntia joka päivä, josta kaksi tuntia niin, että se sisältää reipasta ulkoilua ja kevyttä liikuntaa. Reipas urheilu voi olla metsäretkeilyä tai polkupyöräilyä, kevyt liikunta taas kävelyä, keinumista tai pallonheittoa. Tunnin ajan lasten tulisi liikkua vauhdikkaan fyysisesti, joka voi olla esimerkiksi hippaleikkiä tai kiipeilyä. Fyysinen aktiivisuus on edellytys lasten kasvuun ja kehitykselle, sillä se tukee lasten yleisiä oppimisen edellytyksiä vaikuttamalla vireystilaan, keskittymiskykyyn, tarkkaavaisuuteen ja muistamiseen. Se myös parantaa muun muassa lasten fyysistä toimintakykyä ja motoriikkaa. Fyysinen aktiivisuus vaikuttaa myönteisesti myös lapsen psyykkiseen ja sosiaaliseen kehitykseen ja hyvinvointiin, sillä leikkiessä ja liikkuessa lapsi harjoittelee vuorovaikutus- ja kaveritaitoja. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 13-14.)

Lapsilähtöisen toimintakulttuurin idea on lapsen oman kiinnostuksen näkyemisessä lapsen toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Lapsilähtöisyydellä tarkoitetaan sitä, että lapsen kiinnostuksen kohteet, taidot ja ominaisuudet oman elämän polulla ovat hänen käytössään mahdollisimman täysimääräisesti. Varhaiskasvattajien tulee nähdä jokaisen lapsen tuen tarve, sillä arat ja taidoissaan haparoivat lapset voivat jäädä kehityksessä syrjään. Liikkuminen on tapa vuorovaikutussuhteisiin, osallistumiseen ja positiivisiin kokemuksiin. Varhaiskasvattajien tulee suunnitella toiminta lapsia kuunnellen niin, että jokainen lapsi pystyy nauttimaan liikunnasta, oppia ja onnistua uutta yksin ja ryhmässä. Toiminnan sisällöissä tulee huomioida se, että lapset ovat yksilöinä erilaisia. Varhaiskasvattajien tehtävänä on oppia tunnistamaan jokaisen lapsen kohdalla se, mikä saa hänet liikkumaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 31,52, 56.)

Liikuntaan kasvattamisella tarkoitetaan elinikäisen liikuntamotivaation herättämistä positiivisella tavalla ja positiivisia kokemuksia luoden. Positiivinen asenne ja motivaatio liikuntaa kohtaan tukevat elinikäisiä liikuntaharrastusten sisäistämistä. Kaikki liikuntaan liittyvät tilanteet ja kokemukset lapsuudessa ovat merkittäviä, koska elinikäinen fyysinen aktiivisuus omakutaan usein jo lapsuudessa. (Jaakkola 2014, 18.)

Varhaiskasvatuslain perusteella jokaisella lapsella on oikeus suunniteltuun, tavoitteelliseen ja monipuoliseen liikuntakasvatukseen. Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteet velvoittavat varhaiskasvattajia suunnittelemaan ja toteuttamaan varhaiskasvatusta, joka tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja kasvuun. Toiminnassa pitää huomioida se, että fyysisen aktiivisuuden ja liikunnan merkitys lapsen terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi toteutuu. Varhaiskasvattajien tulisi huolehtia, että lasten päivittäinen ulkoileminen on toiminnallista ja

pitkiä paikallaanolojaksoja tulisi välttää. Varhaiskasvattajat ovat lapselle roolimalleja, joten on huomioitava, miten kasvattajat puhuvat lapsille liikkumiseen liittyvistä asioista. Yhteiset liikuntatuokiot kasvattajan innostavassa ohjauksessa on yksi tapa tarjota lapselle mahdollisuus uusien tapojen opetteluun. Kun kasvattajat suunnittelevat toiminnan lapsia kuunnellen, takaa se kaikille mahdollisuuden nauttia liikkumisesta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 10, 15, 27.)

Varhaiskasvatuksessa voidaan edistää motoristen perustaitojen kehitystä varhaisikäisillä. Kun varhaiskasvattajat ohjaavat lapsille säännöllisesti vähintään kaksi kertaa 20 minuuttia kerrallaan motorisia perustaitoja harjaannuttavaa fyysistä aktiivisuutta, ovat myönteiset muutokset todennäköisempiä. Oppimisympäristön tulisi olla ei-kilpailullisuutta korostava, myönteistä palautetta, kannustusta ja onnistumisen kokemuksia maksimoiva. Jokaisen lapsen yksilöllinen kehitys tulee huomioida. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 34-35.)

Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma on valtakunnallinen liikkumis- ja hyvinvointiohjelma, joka on kehitetty yhteistyössä satojen eri päiväkotien ja laajan asiantuntijaverkoston kanssa. Sen tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ilo liikkumiseen ja riittävä päivittäinen fyysinen aktiivisuus. Ohjelma tarjoaa varhaiskasvattajille keinoja sekä lasten liikkumisen lisäämiseen että oman työskentelyn kehittämiseen. Ne pohjautuvat varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukseen ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin 2018. (Liikkuva varhaiskasvatus 2018.)

6 Aikaisemmat tutkimukset

Luontopedagogiikka ja luonnon hyödyntäminen varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä ovat innostaneet monia opinnäytetyön tekijöitä. Luonnon terveysvaikutusten ja sen vaikutukset oppimiselle ovat olleet viime aikoina tutkimusten kohteena. Liikuntakasvatus on vahvasti liittynyt luontopedagogiikan tutkimuksiin, sillä luonnossa liikutaan huomaamatta. Varhaiskasvatuksen opinnäytetyöntekijöitä ovat kiinnostaneet ohjattujen liikuntahetkien suunnittelu ulkopedagogiikkaa hyödyntäen. Halusimme omassa opinnäytetyössämme tutustua muihin saman aiheen opinnäytetöihin. Esittelemme nämä opinnäytetyöt seuraavaksi.

Heini Muhonen ja Kati Koivukangas (2021) ovat tehneet vinkkikansion alle kolmevuotiaiden varhaiskasvatusryhmien kasvattajille. Heidän opinnäytetyönsä tarkoituksena oli tukea varhaiskasvattajia ulkopedagogiikan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Ideat oli jaoteltu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) oppimisen alueiden mukaisesti. He halusivat vinkkikansion kannustavan ja aktivoivan niin aikuisia kuin lapsia yhteiseen tekemiseen päiväkodin pihalla ja lähiympäristössä.

Tanja Rantanen (2021) on kehittämistyönään suunnitellut varhaiskasvatuksen opettajille sähköisen luontopedagogiikan materiaalipankin 3-5-vuotiaille. Materiaalipankki sisältää niin yksittäisiä harjoitteita kuin pidempiä kokonaisuuksia. Rantanen pohtii opinnäytetyössään luonto- ja ympäristöpedagogiikan merkitystä varhaiskasvatuksessa hyödyntäen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) oppimisen alueita.

Riikka Isoluoma ja Emma-Maria Otava (2019) tutkivat opinnäytetyössään luonnon terveysvaikutuksia ja niiden hyödyntämistä päiväkodissa ja sen piha-alueilla. He pohtivat minkälaisia vaikutuksia luontoelementeillä on lapsen kasvuun ja kehitykseen erityisesti huomioiden päiväkodin piha-alueen.

Katri Jussila ja Henna-Riikka Jutila (2019) ovat luoneet varhaiskasvattajien tueksi luontopedagogisen vuosikellon, minkä tarkoituksena on tukea varhaiskasvattajia lasten luontosuhteen vahvistamisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) mukaisesti. He kirjoittavat opinnäytetyössään luontopedagogiikan merkityksestä varhaiskasvatukselle ja kuinka luontopedagogiikkaa voisi vahvistaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) oppimisen alueissa.

7 Opinnäytetyön työelämäkumppani

Itä-Hakkilan päiväkotito on yksi Vantaan kaupungin ja Hakunilan alueen päiväkodeista. Päiväkodissa on yhdeksän lapsiryhmää. Ryhmät sijaitsevat kahdessa rakennuksessa, jotka ovat samassa pihapiirissä. Pääatalo on rakennettu vuonna 2016 ja Yläatalo 1980-luvulla. Pääatalossa on seitsemän ja Yläatalossa kaksi ryhmää. Yhteensä päiväkodissa on kolme alle 3-vuotiaiden ja kuusi yli 3-vuotiaiden ryhmää. (Vantaan kaupunki 2021.)

Päiväkodissa on monipuoliset toiminta- ja oppimisympäristöt. Lähettyvillä on useita puistoja sekä lähimetsiä, jotka mahdollistavat toiminnan pitämisen myös ulkona. Pääatalon tilat mahdollistavat hyvin pienryhmätoimintaan jakamisen. Päiväkodissa toiminta tapahtuu pienryhmissä, joka mahdollistaa lapsen aidon kohtaamisen ja vahvistaa kiireettömyyttä ja rauhallisuutta arjessa. (Vantaan kaupunki 2021.)

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma koostuu valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista sekä paikallisesti laaditusta Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmasta. Suunnitelma laaditaan suomen- ja ruotsin kielellä. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman hyväksyy Opetushallitus. (Vantaan kaupunki 2019, 9.) Vantaan varhaiskasvatuksen visiona on *lloiset, oppivat ja osallistuvat lapset kasvavat kestävään tulevaisuuteen*. Tämä kuvastaa varhaiskasvatuksen tehtävää. Vantaan arvot ovat avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys ja ne näkyvät Vantaan varhaiskasvatuksen toiminnassa päivittäin. (Vantaan kaupunki 2019, 25.)

Varhaiskasvatuksessa henkilöstöllä on vastuu psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön luomisesta. Kaveritaitojen vahvistaminen ja ryhmäytymisen edistäminen ovat tärkeä osa Vantaan varhaiskasvatusta. Turvalliset ja terveelliset toimintatilat, oppimisvälineet, lähiympäristö ja tieto - ja viestintäteknologialaitteet ovat osa fyysistä oppimisympäristöä. Oppimisympäristöt luodaan yhdessä lasten kanssa. Välineiden ja materiaalien tulee olla lasten ulottuvilla ja lapsia opastetaan niiden asialliseen käyttöön. Oppimisympäristön tulee tarjota lapsille haasteita ja mahdollisuuksia omaehtoiseen pohdintaan, tutkimiseen ja kokeilemiseen. Innostava ja viihtyisä oppimisympäristö edesauttaa positiivisesti lasten henkistä hyvinvointia ja oppimiseen. Säännölliset toimintatavat tuovat oppimisympäristöön turvallisuutta ja ennakoitavuutta, mikä vähentää lasten levottomuutta. (Vantaan kaupunki 2019, 47.)

Ympäristökasvatuksen tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimijuutta ympäristössä sekä ohjata kohti kestävästä elämäntapaa. Vantaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on, että kaikki päiväkotiryhmät tekevät metsäretkiä säännöllisesti lasten luontosuhteen ylläpitämiseksi. (Vantaan kaupunki 2019, 68.)

Itä-Hakkilan päiväkotiryhmä on mukana kehittämistyössä Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmassa. Henkilöstölle pidettyjä koulutuksia on ollut muutamia, joihin halukkaat ovat osallistuneet. Koulutuksissa henkilöstö on päässyt kokeilemaan lapsille suunnattuja tehtäviä ja saanut siitä kautta vinkkejä omaan työhönsä. Koulutuksia on ollut ohjattuun ulkoliikuntaan sekä metsäretkien rikastuttamisesta liikunnallisten mielikuvitusleikkien kautta. Ohjelmaa toteutetaan yksikön omista lähtökohdista pienin askelin ja hyödyntäen jatkuvan kehittämisen mallia. Liikuntamyönteinen toimintakulttuuri on tavoitteena pitkällä aikavälillä, jota muokkaavat työn perustana olevat asenteet, arvot, periaatteet ja kriteerit. Tarkoituksena on tehdä hyvinvoinnista ja liikkumisesta osa arjen pedagogiikkaa. (Liikkuva varhaiskasvatus 2018.)

8 Opinnäytetyön prosessi

Tässä luvussa kuvataan opinnäytetyöprosessiamme ja kerrotaan, mitä asioita se on sisältänyt kussakin prosessin eri vaiheessa.

Kehittämisprosessi on kokonaisuus viidestä erilaisesta tehtävästä, jotka ovat perustelu, organisointi, toteutus, arviointi ja levittäminen. Perustelulla tarkoitetaan sitä, että toiminnan lähtökohdat tulee määritellä. Se vastaa kysymykseen, miksi jotakin pitää kehittää. Taustalla on usein jokin ongelma tai visio. Kun kehittämistoiminnan tavoite voidaan perustella mahdollisimman konkreettisesti, on se toteutuksen kannalta eduksi. Organisointi pohjautuu tavoitteenasettelun virallistamiseen ja hyväksyntään. Organisointivaiheessa kehittämistoiminnan käytännön toteutusta suunnitellaan ja valmistellaan. Toteutus koostuu kehittämistoiminnan ideoinnista, priorisoinnista ja kokeiluista. Toteutuksessa on kyse siitä, miten asetettu tavoite

saavutetaan. Priorisointi on tärkeässä roolissa, sillä kaikkea ei ole mahdollista toteuttaa. Arvioinnissa on tavoitteena tuottaa tietoa, joka auttaa ohjaamaan kehittämisprosessia. Se tuo esiin sen, että tavoitteet ja toimintatavat voivat muuttua prosessin aikana. Arvioinnissa analysoidaan myös kehittämisen tarkoituksen saavuttamista. Tulosten levittäminen on usein oma prosessinsa ja siitä käytetään myös nimitystä juurruttaminen. Käyttäjiltä voidaan pyytää tietoa tuotteen toimivuudesta ja jatkaa sen kehittämistä. (Toikko & Rantanen 2009, 56-62.)

Kehittämisprosessia voidaan hahmottaa erilaisilla malleilla ja yksinkertaisin niistä on lineaarinen malli (kuvio 7). Siinä prosessin eteneminen kuvataan lineaarisesti vaiheistettuna, johon kuuluu tavoitteen määrittely, suunnittelu, toteutus sekä päättäminen ja arviointi. Lineaariset mallit perustuvat usein ennalta määriteltyyn ongelmaan, jolloin kehittämisen voi suunnitella hyvin tarkasti (Toikko & Rantanen 2009, 64, 66.)

Tämän opinnäytetyön kehittämisprosessi noudattaa lineaarista mallia. Opinnäytetyö sisältää selkeän aloituksen ja lopetuksen ja se etenee loogisesti. Opinnäytetyömme alkoi siitä ajatuksesta, ettei päiväkodilla ollut varhaiskasvattajille valmista alle kolmevuotiaalle lapsille suunnattua materiaalipankkia. Opinnäytetyön tavoitteen määrittelyssä ja suunnittelussa on käytetty teoriapohjana erilaisia ajankohtaisia aineisto- ja kirjallisuuslähteitä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) ohjeistukset ohjaavat tätä opinnäytetyötä. Luonnossa oleskelu ja liikkuminen lisää tutkimusten mukaan positiivisia vaikutuksia hyvinvointiin ja terveyteen. Mitä useammin luonnossa liikkuu, sitä parempi henkinen hyvinvointi on. (UKK-instituutti 2021.) Toimintakorttien toteutuksessa on hyödynnetty varhaiskasvattajien alkukartoitushaastatteluisia esiin nousseita toiveita koskien toimintakorttien sisältöjä.

Kuvio 6: Kehittämisprosessin lineaarinen malli

8.1 Opinnäytetyön kehitystehtävän tarkoituksen ja tavoitteiden määrittely

Toiminnallinen opinnäytetyö voi olla ammatilliseen käytäntöön suunnattu opas tai ohje, tai jonkin tapahtuman organisointi. Ammattikorkeakoulun toiminnallisessa opinnäytetyössä tulee yhdistyä käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin. Toiminnallisen opinnäytetyön tulee olla työelämälähtöinen, käytännöllinen ja se tulee toteuttaa

tutkimuksellisella asenteella. Lisäksi sen tulee osoittaa, että alan taitojen ja tietojen hallinta on asianmukaisella tasolla. (Vilka & Airaksinen 2003, 9-10.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa pedagogiset toimintakortit 1-3-vuotiaiden lapsiryhmien varhaiskasvattajille. Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää työelämäkumppanin toimintaa ja opiskelijoiden ammatillista osaamista.

Opinnäytetyön kehittämistehtäväksi muodostui menetelmäkansion luominen varhaiskasvatuksessa käytettäväksi. Menetelmäkansion sisältämien toimintakorttien käyttö tulee soveltua alle kolmevuotiaille lapsille, olla helppokäyttöisiä ja pohjautua varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) oppimisen alueisiin. Toimintakorttien kehittämistehtävä on kysymysmuodossa seuraavalainen:

1. Millaista toimintaa toimintakorttien tulee sisältää Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen alueisiin pohjautuen?

Toiminnallisessa opinnäytetyössä toteutustavalla tarkoitetaan sekä keinoja, joilla materiaali hankitaan, että keinoja, joilla tuotos toteutetaan. Toiminnallisessa opinnäytetyössä aineiston kerääminen tulee harkita tarkoin työn laajuuden kannalta. Tutkimuksellisia menetelmiä ei ole aina tarpeellista käyttää toiminnallisessa työssä. Lopullinen toteutustapa on perusteltu kompromissi toimeksiantajan toiveiden, kohderyhmän tarpeiden, oppilaitoksen opinnäytetöitä koskevien vaatimusten ja omien resurssien välillä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä selvityksen avulla on tavoitteena kerätä lähdetietoa, joka puuttuu kirjallisuudesta tai suuntaa sisällölliin päätöksentekoihin. Kerätty aineisto ei ole tilastollisesti merkittävä. Aineisto on silti analysoitava eli vastaukset on ryhmiteltävä ja luokiteltava, jolla tarkoitetaan sitä, että ne muutetaan tutkittavaan ja havainnoitavaan muotoon. (Vilka & Airaksinen 2003, 56-57, 62.)

Tässä opinnäytetyössä selvityksenä toimii alkukartoitushaastattelu, jonka tarkoituksena oli saada konkreettisia ideoita toimintakorttien sisältöihin. Koska opinnäytetyömme toimintakortteja ohjaava teema eli varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) oppimisen alueet oli päätetty valmiiksi, emme kokeneet tarpeelliseksi, että tulisimme ryhmittelemään ja luokittelemaan konkreettisia toimintaideoita, joita vastauksissa tulisimme saamaan. Opinnäytetyö on työelämälähtöinen, sillä toimeksiantaja eli päiväkotitoiminta on pyytänyt meitä kehittämään heidän toimintaansa.

Tähän opinnäytetyöhön sopi toiminnallinen ote, koska tarkoituksenamme oli tuottaa toimintakortit päiväkotitoimintaan varhaiskasvattajien työn tueksi. Toteutustuotoksemme oli menetelmäkansio, joka sopi hyvin kohderyhmällemme käytettäväksi. Menetelmäkansiota on helppo käyttää ja sitä voi päivittää tarvittaessa. Opinnäytetyössämme yhdistyi käytännön toteutus toimintakorttien muodossa ja sen raportointi tässä opinnäytetyöraportissa tutkimusviestinnän keinoin. Pehdyimme aiheemme lähdekirjallisuuteen monipuolisesti.

8.2 Opinnäytetyön suunnittelu

Suunnitelmavaiheessa on pohdittava, miten tavoiteltava tuotos ja sen prosessi palvelee asian-
tuntijaksi kehittymistä parhaiten. Lisäksi oleellista on selvittää, kannattaako tuotoksen toi-
minnallisen osuuden kehittämiseen ottaa mukaan sen käyttäjiä esimerkiksi tiedon tuottajina
tai palautteen antajina. (Vilka 2021, luku 1.)

Tämän opinnäytetyön suunnitteluvaihe alkoi pian koulumme opinnäytetyöinfon aloitustilaisuus-
den jälkeen syyskuussa 2021, jolloin me tekijät myös tutustuimme toisiimme. Päädyimme
työskentelemään yhdessä, koska meitä yhdisti opinnäytetyön aiheen valinnassa monet samat
kiinnostuksen kohteet, kuten sen toiminnallisuus ja varhaiskasvatuksen ulkopedagogiikka. Toi-
nen opinnäytetyöntekijöistä työskentelee toimeksiantajamme päiväkodissa, joten hänellä oli
visiona toteuttaa opinnäytetyö omassa päiväkodissaan. Suunnitteluvaiheessa oli jo tiedossa
toimeksiantajamme kiinnostus suunnittelemaamme tuotosta kohtaan, sillä aloite toiminta-
korttien tekemiseen tuli kyseisen päiväkodin johtajalta. Tämän vuoksi aiheen valikoituminen
tapahtui melko helposti, sillä se rajattiin päiväkodin omien tarpeiden pohjalta. Kiinnostus ul-
kopedagogiikkaa kohtaan johdatti toimintakorttien luontoteemaiseen painotukseen. Päiväko-
dissa vaihtui johtaja kesken opinnäytetyön suunnittelun, mutta tämä ei poistanut päiväkodin
tarvetta kyseiselle materiaalille.

Opinnäytetyön alustava aihe sai hyväksynnän lokakuussa 2021 palautettuumme aiheanalyysin.
Aiheanalyysissä esittelimme työmme idean, toimeksiantajan, tarkoituksen ja tavoitteen. Jo
aiheanalyysissä määrittelimme, että toimintakorttien teemat tulitisiin jaottelemaan varhais-
kasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen alueisiin. Hyväksytyin aiheanalyysin jälkeen
aloimme kirjoittamaan opinnäytetyösuunnitelmaa. Tässä vaiheessa suunnittelimme tiiviisti,
mihin haluamme keskittyä toimintakorteissa. Suunnittelimme, että toimintakorttimme käyttö-
tarkoitus ja -painotus tulisi olemaan luonnossa. Alkuperäinen suunnitelmamme oli, että toi-
mintakortteja käytetään metsäretkillä. Tarkoituksenamme oli tuottaa toimintakortit, jotka
vastaisivat kyseisen päiväkodin varhaiskasvattajien tarpeita. Näin ollen suunnitelmassa ei
vielä ollut selvillä tuotoksemme sisältöä, sillä varhaiskasvattajien toiveet ja tarpeet eivät ol-
leet luonnollisesti vielä tiedossa. Suunnitelma toimi pohjana tälle opinnäytetyöraportille. Ta-
voitteenamme oli kuitenkin luoda toimintakorteista mahdollisimman monipuoliset, joiden so-
veltaminen olisi mahdollista myös muussa ympäristössä.

Opinnäytetyön aihe valikoitui siis sekä opinnäytetyöntekijöiden omien mielenkiinnonkohtei-
den että päiväkodin puutteesta valmista toimintamateriaalia alle kolmevuotiaiden lasten toi-
minnalle. Tästä johtuen kohderyhmäksi muodostui päiväkodin alle kolmevuotiaiden lasten toi-
minnan suunnittelu, eikä esimerkiksi toimintakortit, joissa olisi huomioitu kaikki ikäryhmät.
Toiminnallisen opinnäytetyön toteutustapaa suunniteltaessa oli mietittävä, minkälaisena ide-
amme kannattaisi toteuttaa, jotta se palvelisi kohderyhmäämme parhaiten. Päädyimme

siihen, että toimintakortit on hyvä koota paperisena versiona menetelmäkansioon. Laminoimisella pidentäisimme niiden käyttöikä. Toimintakortit suunniteltiin tallennettavaksi myös sähköisesti päiväkodin tietokoneelle, jotta halutessaan niiden muokkaaminen ja jatkokehittäminen onnistuisi helpommin.

Opinnäytetyön suunnittelu alkoi siten, että tutustuimme aiheemme mahdollisiin lähdemateriaaleihin ja perehdyimme niihin sekä niiden tuomiin ideoihin. Lähdemateriaaliin tutustuminen auttoi opinnäytetyön aiheen perehtymisessä ja laajuuden rajaamisessa. Koimme, että teoriassa on hyvä huomioida lapsen kehitys, jotta osaisimme suunnitella kohdennettua toimintaa lapsen ikätaso huomioiden. Suunnitelmavaiheessa oli tärkeää pohtia työn etenemisen arviointia. Kirjasimme ajatuksiamme koko ajan oppimispäiväkirjaan, jonka avulla arviointia ja havainnointia olisi helppo seurata. Tämä auttoi myös oman oppimisen reflektointiprosessia, sillä itsearviointi kuului koko opinnäytetyöprosessiin. Suunnittelimme, että toteutamme välipalautteksen varhaiskasvattajille toimintakorttien testaamisen jälkeen. Tällöin voisimme vielä muokata kortteja tarvittaessa ennen niiden lopullista muotoa.

Suunnittelimme alkuun toteuttavamme toimeksiantajan varhaiskasvattajille teemahaastattelun. Pohdimme pitkään, että onko teemahaastattelulle tarvetta, sillä olimme suunnitelleet toimintakorttien sisällölliset tavoitteet jo valmiiksi. Keskustelttuamme opinnäytetyötämme ohjaavan opettajamme kanssa, tulimme siihen tulokseen, että teemahaastattelulle ei ole tarvetta. Opettajamme ehdotti meidän toteuttavan alkukartoitushaastattelun, johon myös päädyimme. Alkukartoitushaastattelu tukisi paremmin työmme tavoitteissa onnistumista. Alkukartoitushaastattelu suunniteltiin toteutettavaksi kirjallisena. Tarkoituksenamme oli antaa alkukartoitushaastattelu vastattavaksi varhaiskasvattajien lisäksi päiväkodin johtajalle. Suunnitteluvaiheessa odotimme siis yhdeksää vastausta, sillä johtajan lisäksi päiväkodissa työskentelee alle kolmevuotiaiden lasten ryhmissä kahdeksan varhaiskasvattajaa. Alkukartoitushaastattelun kysymykset ovat tämän raportin liitteissä (Liite 2).

Teimme alkukartoitushaastattelurungon (liite 2) valmiiksi varhaiskasvattajille, jotta saisimme heidän tarpeensa ja toiveensa tietoomme. Kirjoitimme saatekirjeen (liite 1) alkukartoitushaastattelun yhteyteen, jossa esittelimme tutkimustamme. Opinnäytetyömme alkukartoitushaastattelun suunnitteleminen alkoi pohdinnalla siitä, miten muotoilemme toimintakortteihin liittyvät kysymykset varhaiskasvattajille. Tärkeää oli, että kysymykset pysyisivät mahdollisimman avoimina, jotta saisimme laajoja ideoita ja toiveita toimintakortteihin. Tutkimuskysymyksessämme toiminnan sisältäminen voidaan tarkoittaa luonnossa tapahtuvia toimintoja, kuten leikkiä, luovia toimintoja, liikkumista tai rentoutumista. Saadaksemme kysymykseemme vastauksia, oli meidän saatava selville, minkälaisesta toiminnasta varhaiskasvattajat hyötyisivät eli minkälaisia toimintaideoita he kaipaavat työnsä tueksi. Vastausten tavoitteena oli ohjata meitä suunnittelemaan tarpeita vastaavat toimintakortit. Päädyimme laatimaan kuusi avointa kysymystä, jotka pohjautuivat toimintakorttien sisältöön ja erityisesti oppimisen

alueisiin, joihin toimintakorttimme tulisivat pohjautumaan. Lisäksi laadimme yhden vahvistuskysymyksen, jolla varmistaisimme tutkimukseen osallistujien suostumuksen.

Suunnitelmavaiheessa ideoimme jo paljon sitä, minkälaista sisältöä mahdollisesti tuottaisimme toimintakortteihin. Prosesissa hyödynsimme erilaisia menetelmiä, kuten ajatuskarttaa ja ideoiden pallottelua ideariihen malliin. Oppimisen alueet ovat laajat, mutta ne antavat hyvät ja monipuoliset raamit sisällöille. Toimeksiantajamme päiväkotitoiminta on mukana kehittämistyössä Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmassa (Liikkuva varhaiskasvatus 2018). Halusimme, että toimintakorttien painopiste on liikunnassa ja liikkumisessa, sillä täten se tukee myös kyseisen hankkeen toteutumista. Vantaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on tehdä metsäretkiä säännöllisesti lasten luontosuhteen ylläpitämiseksi (Vantaan kaupunki 2019, 68). Ympäristökasvatus linkittyy luontoon, joten oli selvää, että pureudumme myös sen teoriapohjaan. Toimintakortteja käyttämällä tuettaisiin tämän tavoitteen toteutumista.

Opinnäytetyösuunnitelma esiteltiin suunnitelmaseminaarissa etänä Teams:ssa marraskuussa 2021. Suunnitelmaseminaarissa esittelimme opinnäytetyösuunnitelmaamme ja kerroimme ohjeiden mukaisesti, mikä työmme tavoite ja tarkoitus on, esittelimme toimintaympäristöä, kerroimme tutkimusasetelmasta eli suunnitelmaa työmme toteutuksesta, kävimme läpi alustavaa aikataulua sekä pohdimme lupakäytänteitä ja eettisiä näkökulmia. Hyväksytyin seminaarin jälkeen aloimme toteuttamaan suunnitelmaamme. Suunnitelmaseminaarin jälkeen haimme tutkimuslupaa Vantaan kaupungilta.

8.3 Toimintakorttien aineiston tiedonkeruu ja analysointi

Aineistonkeruumenetelmän valinta pohjautuu siihen, millaista tietoa työllä halutaan etsiä ja millainen aineisto tarjoaisi parhaiten ratkaisuehdotuksia ja näkökulmia asetettuun tutkimustehtävään ja määriteltyihin ongelmiin. Aineistonkeruumenetelmän valinnassa ei ole yhtä oikeaa tapaa valita menetelmä. Tärkeää on näkökulman valinta tai useiden eri menetelmien yhdistäminen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a.) Analysoinnilla tarkoitetaan esimerkiksi aineiston lukemista huolellisesti, tekstin järjestelyä, sisällön erittelyä, jäsentämistä ja pohtimista. Analyysin tarkoituksena on kiteyttää haastattelujen sisältöjä ja tarkastella tutkimuskysymyksen keskeisten asioiden ilmentymistä teksteissä. Analyysin avulla aineistoa tiivistetään, tulkitaan ja käydään vuoropuhelua teorian, empirian ja oman ajattelun kanssa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b.)

Hyväksytyin päätöksen saimme joulukuussa 2021, jonka myötä varmistui opinnäytetyömme toimeksiantaja eli Itä-Hakkilan päiväkotitoiminta. Tämän jälkeen saimme toteuttaa päiväkodin työntekijöille kirjallisesti suunnittelemamme alkukartoitushaastattelun. Alkukartoituksen ideana on koostaa mahdollisimman kohdentavia kysymyksiä, joilla saadaan vastauksia haluttuihin kysymyksiin. Alkukartoitushaastattelun tarkoituksena oli saada opinnäytetyöstä toimeksiantajan kehitystarpeita vastaava toimintakokonaisuus. Haastattelukysymystemme ideana oli selvittää,

millaisia toiveita varhaiskasvattajilla on tuotoksemme suhteen. Alkukartoitus tuki parhaiten tätä opinnäytetyötä, sillä sen avulla koimme saavamme avoimia vastauksia, joihin varhaiskasvattajia ei ollut johdateltu. Alkukartoitushaastattelu oli hyvä tapa kerätä ideoita, sillä opinnäytetyön tuotoksen oli tarkoitus pohjautua varhaiskasvattajien toiveisiin.

Päädyimme tekemään alkukartoitushaastattelun kirjallisena versiona. Verraten suulliseen haastatteluun, vastaamisen esteeksi ei tulisi aikatauluhaasteet, sillä varhaiskasvattajat saisivat vastata siihen oman aikataulunsa mukaisesti. Alkukartoitushaastattelun kysymykset muotoilimme itse, ja aikaa vastaamiseen oli varattu yksi viikko haastattelun jakamisesta. Kysymysten asettelu perustui muotoiltuun tutkimuskysymykseen sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) oppimisen alueisiin, jotka ovat kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. Ensimmäinen ja toinen kysymys liittyivät oppimisen alueisiin ja kysymykset 3-6 liittyivät toiveisiin toimintakorttien toimivuudesta.

Kohderyhmämme oli pieni, sillä vastauksia oli odotettavissa enimmillään yhdeksän. Alkukartoitukseen saivat vastata kaikki alle kolmevuotiaiden lapsiryhmien varhaiskasvattajat ja päiväkodin johtaja. Arvioimme, että haastattelukysymykset tavoittavat kaikki päiväkodin varhaiskasvattajat, sillä meidän etumme oli, että toinen opinnäytetyön tekijöistä työskentelee kyseisessä päiväkodissa ja hän voisi muistuttaa vastaamisesta. Hän ei pyrkinyt vaikuttamaan haastatteluun osallistuvien vastauksiin millään tavalla, vaan hänen roolinsa oli ainoastaan jakaa alkukartoitushaastattelut. Päädyimme siihen ratkaisuun, ettei opinnäytetyön tekijä vastaa itse haastattelukysymyksiin, jottei tästä tulisi meille hyötyä opinnäytetyön teossa.

Vastaaminen tapahtui kirjallisesti. Suunnitelmavaiheessa pohdimme, että esittäisimme tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä, mikäli kokisimme vastaukset vajaiksi tai muutoin epäselviksi. Tulimme siihen tulokseen, että tämä olisi johdatellut vastaajia, sillä tällöin kysymykset eivät olisi pysyneet avoimina. Jokainen saisi tulkita kysymyksen omalla tavallaan, sillä myös tämä voisi avata uusia näkökulmia meille opinnäytetyön tekijöille. Alkukartoitushaastattelun kysymykset eivät kuitenkaan suoraan olleet toimintakorttien sisältöön verrannollisia tai niiden mukaan rakennettuja kokonaisuuksia. Lisäksi esittelimme alkukartoitushaastattelulomakkeessa opinnäytetyön aiheen ja sen tavoitteet.

Alkukartoitushaastattelun lisäksi hyödynsimme omaa työkokemustamme varhaiskasvatuksessa ja pohdimme niitä toimintaideoita, joita olemme omassa toiminnassamme käyttäneet. Poimimme sieltä toiveiden mukaisia ideoita ja huolehdimme, että jokainen toimintaidea pohjautui varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen alueisiin. Tämän pitäisi olla itsestään selvyyttä, sillä kaikki toiminta varhaiskasvatuksessa tulisi voida perustella pedagogisesti oppimisen alueittain.

Jaoin alkukartoitushaastattelun alle kolmevuotiaiden lasten ryhmissä työskenteleville varhaiskasvattajille ja päiväkodin johtajalle. Päiväkodin johtaja vaihtui kesken opinnäytetyön teon, joten johtajan vastaukset jäivät saamatta. Kaksi varhaiskasvattajaa ei halunnut osallistua tutkimukseemme. Saimme siis kuusi vastausta, kun vastauksia kaikkineen olisi voinut olla saatavilla yhteensä yhdeksän. Kysymyksiin vastattiin anonyymisti, joten henkilötietoja ei kerätty missään vaiheessa. Vastaukset tulivat pyydetyn viikon aikana, jonka annoimme vastausajaksi. Saatuamme vastaukset otimme ne talteen ja jaottelimme ne yhteneviksi kokonaisuuksista.

Kysyimme alkukartoitushaastattelussa toiveita toiminnan kestosta, sillä se johdatti meitä suunnittelemaamme yksittäisen toiminnan laajuuden. Yksi kolmas osa (33 %) vastaajista ei määritellyt kestoja minuuteissa, vaan he toivoivat toimintojen olevan lyhyitä. Kolme vastaajista toivoi toiminnan kestävän enintään 30 minuuttia, kaksi vähintään 15 minuuttia ja yksi vähintään 10 minuuttia. Lapset ovat yksilöitä ja jokaisella varhaiskasvattajalla on oma tyylinsä toteuttaa työtä, joten sinänsä emme voineet määrittää ennalta toimintatuokioiden kestoja varmuudella. Jälkeenpäin pohdimme, että tämä kysymys ei hyödyttänyt meitä työsämme, sillä pieniltä lapsilta ei voida olettaa keskittymistä kovin pitkäkestoiseen toimintaan. Varhaiskasvatuksessa toteutettavat toiminnot eivät myöskään lähtökohtaisesti ole tästä johdettua kovinkaan pitkiä.

Kysyimme varhaiskasvattajien toiveita toimintakorttien jatkuvuudesta tai toistuvuudesta toisissa korteissa. Kaksi kuudesta vastasi, ettei tämä ole pakollista. Kolme vastaajista toivoi toimintakorteissa olevan toistuvuutta, sillä vastaajat kokivat lasten oppivan parhaiten toistojen kautta.

”Toisto on pienillä arkipäivää, hyvä jos asiat toistuvat esim. laulussa, lorussa, liikkeessä. On erilaisia oppijoita.”

”Pienille se on hyvä juttu! Toistetaan teemoja ja asioita, sitä kautta opitaan paremmin.”

”On hyvä jos asiat toistuu monella tavalla.”

Vastaukset osoittivat sen, että olimme muotoilleet kysymyksen asetteluun epäselvästi. Meidän oma ajatuksemme kysymyksen takana oli selvittää, että toivotaanko toimintakorteissa olevan esimerkiksi jokin selkeä järjestys tai toistuva teema, jotta toimintakorteista tulisi yhtenevä kokonaisuus. Tarkoituksenamme on ollut koko ajan korostaa lapsilähtöisyyttä ja lasten osallisuutta, niin tämän kannalta kysymyksen olisi voinut jättää pois. Toimintakorttien tarkoitus on helpottaa varhaiskasvattajien työtä ja tuoda valmiita ideoita, joita saa ja pitääkin muokata jokaisen lapsiryhmän tarpeita ja tavoitteita vastaaviksi. Näin ollen esimerkiksi valmis teema ei välttämättä olisi tukenut tätä.

Alkukartoitushaastattelussa kysyttiin toiveita toimintakorttien testauksesta ennen lopullista muotoa. Jokainen vastaajista toivoi meidän testaavan korttien toimivuutta lasten parissa. Näin olimme itsekin ajatelleet suunnitelmavaiheessa ja vastaukset tukivat tätä ajatusta.

Kysyimme varhaiskasvattajilta, mitä erityistä meidän olisi hyvä huomioida toimintakorttien suunnitteluvaiheessa. Jokaisessa kuudessa vastauksessa mainittiin joko korttien helppokäyttöisyys tai yksinkertaisuus. Kahdessa vastauksessa kuudesta (33 %) esitettiin toimintakorteille ulkonäöllisiä toiveita. Toimintakorteista toivottiin iloisen näköisiä ja erivärisiä.

”Helposti käytettävät.”

”Mahdollisimman yksinkertaiset ja helposti toimintaan otettavat.”

”Helppoja, kaikille sopivia ja iloisen näköisiä!”

Suunnitelmavaiheessa suunnittelimmekin, että toimintakortit on jaettu oppimisen alueittain ja jokainen alue on eri värinen. Koimme, että väri auttaa ja nopeuttaa toiminnan valitsemisessa. Toimintakorteista pyrittiin tekemään selkeät ja yhtenevät. Mikäli korteissa on maininta lisämateriaalista, on tämä lisämateriaali koottu joko kansioon tai sen välittömään läheisyyteen, erilliseen laatikkoon. Tämä lisää mahdollisesti toimintakorttien käytettävyyttä.

Alkukartoitushaastattelun yhteenvedon jälkeen aloimme suunnittelemaan toiveiden mukaisia sisältöjä toimintakortteihin. Pallottelimme ideoita yhdessä ja hyödynsimme omassa työssämme käyttämiämme toimintaideoita.

Tarkoituksenamme oli koota hyvät ideat menetelmäkansioon, eikä esimerkiksi keksiä uusia toimintatuokioita tai -leikkejä. Ideoita keräsimme lisäksi monilta eri internetsivustoilta, materiaalipankeista ja kirjallisuudesta. Hyödynsimme työssämme käyttämiämme toimivaksi todettuja toimintaideoita. Laulut valikoitiin korttiin oman kokemuksen sekä luonto- ja liikunta-teen pohjalta. Loruja etsittiin eri loru- ja värssysivustoilta sekä Papunet -sivustolta.

8.4 Toimintakorttien toteutus

Haastatteluvastausten yhteenvedon jälkeen alkoi siis toimintakorttien toteutus. Toimintakorttien sisällöissä (liite 4-9) on huomioitu monipuolinen ja pedagoginen toiminta. Toimintakorteista tehtiin helppokäyttöiset ja -lukuisat niin, että tekstit ja kuvat ovat selkeitä, eikä niihin ole laitettu tekijöiden mielestä mitään ylimääräistä. Toimintakorttien teemojen jakautuminen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen alueisiin oli jo päätetty aiemmin suunnitteluvaiheessa ja nämä on huomioitu jokaisen toimintakortin toteutuksessa. Korteissa on väriteema helpottamassa hahmottamaan jokaista oppimisen aluetta (kuvio 8). Niissä toteutetaan samaa väriteemaa oppimisen alueiden mukaisesti, jotta niiden käyttö on selkeää ja

helppoa. Värien tarkoituksena on helpottaa toimintakorttien käyttöä, sillä se nopeuttaa löytämään korteista aihealueeseen sopivia toimintaideoita.

Hei varhaiskasvattajat!

Tässä toimintakortit avuksi toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

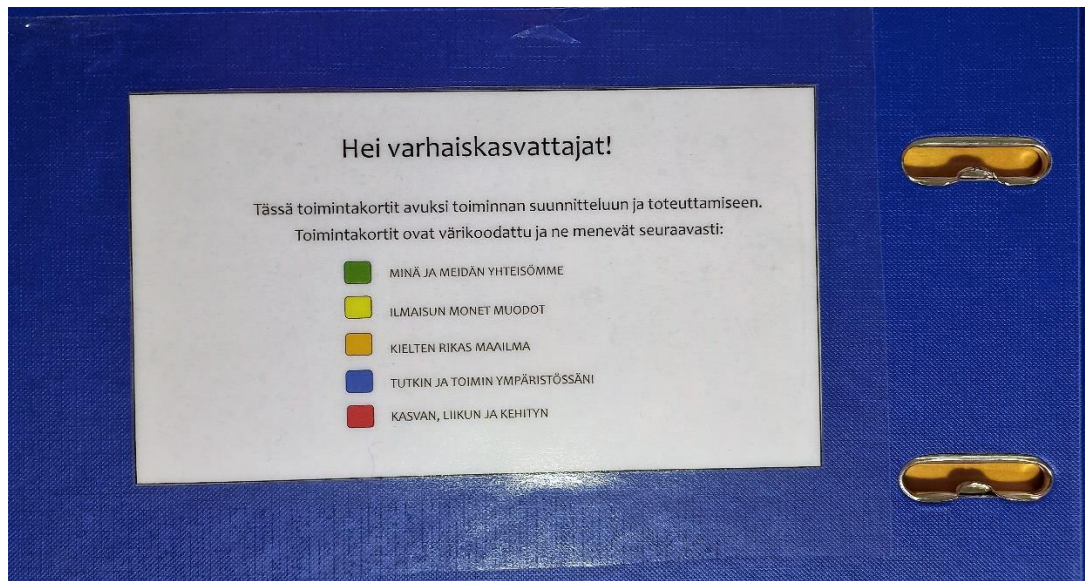
Toimintakortit ovat värikoodattu ja ne menevät seuraavasti:

- MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME
- ILMAISUN MONET MUODOT
- KIELTEN RIKAS MAAILMA
- TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI
- KASVAN, LIIKUN JA KEHITYN

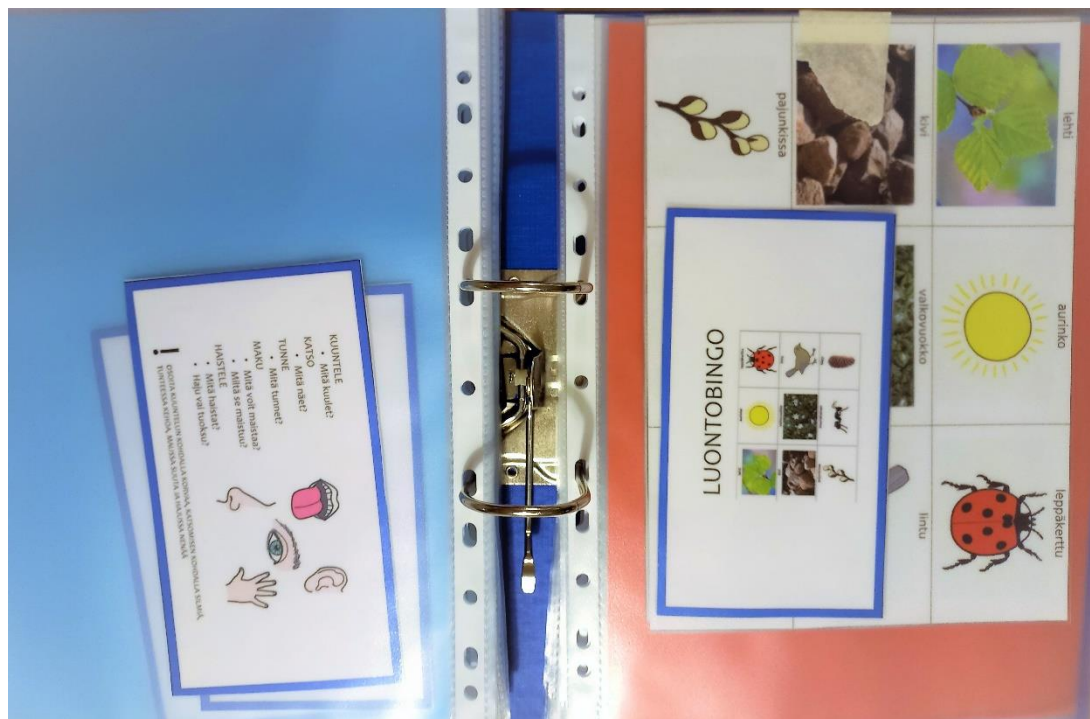
Kuvio 7: Toimintakorttien värikoodit oppimisen alueittain

Toimintakorteissa käytettiin monipuolisesti eri työskentelytapoja. Niiden sisältö painottui kuitenkin kyseisen päiväkodin varhaiskasvattajien alkukartoituksessa ilmenneisiin toiveisiin, joten kaikkea ei välttämättä ole huomioitu niin laaja-alaisesti ja monipuolisesti kuin voisi. Tarkoituksena oli tukea juuri kyseisen päiväkodin varhaiskasvattajien työtä, mutta toivottavaa on, että ne hyödyttävät myös muita varhaiskasvattajia.

Toimintakortit ja niihin tarvittavat materiaalit koottiin kansioon muovitaskuihin oppimisen alueittain (kuviot 8, 9, 10). Värilliset paperit jaottelevat oppimisen alueet kansiossa. Värit ovat samat, joilla olemme värikoodanneet oppimisen alueet myös kortteihin. Jokainen kortti ja sen materiaali ovat omassa muovitaskussaan.

Kuvio 8: Menetelmäkansion kansikuva

Kuvio 9: Menetelmäkansion sisältöä

Kuvio 10: Menetelmäkansion sisältöä

8.5 Opinnäytetyön päättäminen ja arviointi

Ensimmäinen arvioinnin kohde on työn idea, johon sisältyy aihepiirin, idean tai ongelman kuvaus, asetetut tavoitteet, teoreettinen viitekehys ja tietoperusta sekä kohderyhmä. Toiminnallisen opinnäytetyön tärkein arvioinnin osa on tavoitteiden saavuttaminen. (Vilka & Airaksinen 2003, 156-157.)

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa pedagogiset toimintakortit 1-3-vuotiaiden ryhmien varhaiskasvattajille. Arki päiväkodeissa on kiireistä ja halusimme luoda helppokäyttöiset toimintakortit tukeaksemme varhaiskasvattajien työtä. Ryhmissä on myös usein sijaisia ja olemme oman työmme kautta huomanneet, että toiminnasta saatetaan joutua karsimaan, kun ryhmän vakituisista aikuisista puuttuu joku. Korttien avulla myös sijainen pystyy pitämään toimintatuokion pienryhmän kanssa, vaikka hänellä olisikaan paljoa kokemusta alalta.

Toimintakorttien tarkoituksena oli auttaa varhaiskasvattajia toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Alle kolmevuotiaille ei ollut päiväkodilla kovinkaan paljoa valmista materiaalia, vaan toimintaa jouduttiin suunnittelemaan isommille suunnatuiden materiaalien kautta. Tämä vei usein henkilökunnan aikaa ja toiminta saattoi jäädä vajavaiseksi. Tämä kävi ilmi keskusteluiden kautta.

Toimintakortteja emme testanneet etukäteen itse, kuten alun perin suunnitelmassa oli. Koimme toimintakorttien olevan toimivia ja niiden sisältö vastasi mielestämme

varhaiskasvattajien toiveita ja ehdotuksia riittävästi. Osa toimintakorttien toiminnoista ovat myös sellaisia, joita olemme aiemmin omassa työssämme käyttäneet ja todenneet ne toimiviksi alle kolmevuotiaiden lasten ryhmissä. Päätökseen vaikutti myös aikataulu, sillä päiväkodissa työskentelevä opinnäytetyöntekijä oli jäämässä pian äitiyslomalle ja halusimme lopullisen palautteen henkilöstöltä. Näin päädyimme antamaan toimintakortit suoraan henkilöstön testattavaksi ja pyysimme heiltä palautetta korteista. Palautteessa (liite 3) kysyttiin toimintakorttien käytännöllisyyttä, sisältöä, ulkonäköä ja kansion toimivuutta. Lisäksi pyysimme kertomaan kehittämisehdotuksia koskien kansiota ja toimintakortteja. Saimme palautetta neljältä varhaiskasvattajalta. Henkilöstö toivoi korteista selkeitä ja helppokäyttöisiä sekä sisältöiltään monipuolisia. Henkilöstöltä saaman palautteen perusteella, olemme saavuttaneet tavoitteemme koskien toimintakorttien sisältöä ja käyttöä.

”Toimintakortit olivat hyvin jaoteltuina eri osa-alueisiin kansiossa ja värikoodit olivat selkeät.”

”Sisältää hyvän, laajan ja monipuolisen materiaalin. Kansiota ja kortteja on helppo ja selkeä käyttää värikoodeja seuraamalla. Selkeästi merkitty erikseen, jos vaatii valmisteluja ennakoon.”

”Toimintakortteja oli joka osa-alueesta ja niitä voitiin käyttää heti ja myös vinkit olivat hyviä jatkoa ajatellen.”

”Laulukorttien miinus oli hiukan hankalat pienellä printatut QR-koodit. Niiden avaaminen vaati silmälasia!”

”QR-koodit olivat hyvät, ettei tarvinnut etsiä lauluja. Ainoastaan pienen kokonsa vuoksi sai tarkkaan sihdata kameralla, että osui oikeaan koodiin.”

”Lorukorteissa lorut olivat mielestäni liian vaikeaselkoisia näin pienille lapsille. Ihan simppe lit ja yksinkertaiset muutaman sanan tekstit olisivat helpompia. Kuitenkin korttien kuvaaiheet olivat hyviä!”

Palautteissa kehuttiin toimintakorttien monipuolisuutta ja helppokäyttöisyyttä. Menetelmäkansio koettiin käteväksi ja sieltä oli helppo löytää kortteja. Oppimisen alueet on tuotu hyvin esiin ja niiden värikoodit koettiin selkeinä. Lorukorttien lorut koettiin palautteen perusteella liian vaikeaselkoisina alle kolmevuotiaille lapsille. Osassa korteissa oli QR-koodit ja niiden lukeminen oli hankalaa pienen koon perusteella. Testasimme koodit itse ennen korttien tulostusta. Testatessamme kortteja saimme QR-koodit toimimaan hyvin ja luettua oikean koodin helposti. Palautteiden jälkeen, emme enää ehtineet tehdä muutoksia aikataulullisista syistä johtuen.

Tämän opinnäytetyön tavoitteet opinnäytetyön tekijöiden omien tavoitetasoon nähden saavutettu. Asettamamme tavoitteet olivat kehittää työelämäkumppanin toimintaa ja opiskelijoiden omaa oppimisprosessia. Työn idea vastaa toimeksiantajan tarpeita. Olemme tässä opinnäytetyöraportissa kuvanneet ideamme ja arvioineet työn tarpeellisuutta. Ideamme on ollut toteutuskelpoinen ja alkukartoitushaastattelu on antanut vastaukset tutkimuskysymykseemme. Teoreettinen viitekehys ja tietoperusta vastaa tämän työn tuotosta. Toimintakorteissa on huomioitu lasten ikätaso, liikunta- ja ympäristökasvatus ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen alueet.

Omaa oppimisprosessiamme olimme kuvanneet oppimispäiväkirjaamme, joka jää tästä raportista pois. Sen perusteella voidaan todeta, että oma oppimisprosessimme on kehittynyt. Omina oppimisen tavoitteina meillä kummallakin oli oppia suunnittelemaan ja toteuttamaan pedagogista toimintaa lapsille, joissa on huomioitu varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen alueet. Toiveenamme oli, että oppimisen alueet tulisivat osaksi jokaista suunnittelemaamme pedagogista toimintaa. Lisäksi halusimme, että huomioimme lasten osallisuuden kaikessa toiminnassa, jotta lapsen oma ääni pääsee esiin. Opinnäytetyön tekeminen on ollut pitkä prosessi, johon mahtui monia vaiheita. Oma osaamista on kyseenalaistettu moneen otteeseen, mutta se kuulunee oppimisprosessiin. Työn tekeminen on ollut haasteellista, mutta tämä on myös vahvistanut meidän oppimispolkuamme. Opinnäytetyön tekeminen on melko itsenäistä ja monista asioista siihen liittyen on osattava ottaa itse selvää ja löytää relevanttia tietoa. Opinnäytetyötä ohjaava opettaja on ollut tämän työn teon tukena ja olemme kokeneet, että saimme riittävästi tukea työn tekemiseen.

Tarkoituksenamme oli tehdä toimintakorteista testiversiot, jotka opinnäytetyön tekijät testaavat itse käytännössä lapsille ja antavat tämän jälkeen testattavaksi toimeksiantajille. Toimintakorteista oli tarkoitus pyytää välipalautetta, jonka perusteella niihin tehtäisiin mahdollisesti korjauksia. Tämän jälkeen lopulliset toimintakortit oli tarkoitus antaa varhaiskasvattajien käyttöön ja pyytää vielä uudelleen palautetta. Toimintakorttien testiversiot ja välipalautteen kerääminen ei kuitenkaan toteutunut aikataulullisista syistä johtuen. Päiväkodissa työskentelevä opinnäytetyöntekijä oli jäämässä pian äitiyslomalle ja halusimme lopullisen palautteen henkilöstöltä. Näin päädyimme antamaan toimintakortit suoraan henkilöstön testattavaksi ja pyysimme heiltä palautetta korteista.

9 Pohdinta ja johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tekijät kohtasivat ensimmäisen kerran syyskuussa 2021 opinnäytetyön aloitusinfossa. Toinen meistä esitteli ideaansa ja ehdotti, että hänen parikseen saisi liittyä. Niinpä sovimme erillisen palaverin, jossa päätimme aloittaa yhteisen työskentelyn tämän opinnäytetyön parissa. Kummallakin oli samanlaiset ideat opinnäytetyön sisällöstä, joten

kohtaamisemme oli iloinen yllätys. Lähdimme ideoimaan ja suunnittelemaan työtä innolla. Alkuinnostusta riitti melko pitkälle ja olimme toiveikkaita, että saisimme työn melko nopeallakin aikataululla valmiiksi. Realiteetit tulivat kuitenkin melko pian vastaan, mutta emme antaneet tämän lannistaa.

Idea opinnäytetyöhön syntyi yhteistyökumppanin kehitystarpeiden pohjalta. Toimeksiantoidea lähti kuitenkin toisen opinnäytetyön tekijän omasta aloitteesta, johon toimeksiantaja lähti mukaan. Kyseisessä päiväkodissa oli tarvetta valmiille toimintakorteille alle kolmevuotiaiden ryhmiin. Meitä opinnäytetyöntekijöitä yhdisti kiinnostus ulkopedagogiikkaa kohtaan, joten halusimme tuoda sen keskeiseksi teemaksi toimintakorteille. Vaikka toimintakortit oli alkujaan suunnattu metsäretkillä käytettäväksi, huomasimme niiden soveltuvan melko monipuolisesti moneen eri ympäristöön.

Opinnäytetyöprosessin alkuperäinen aikataulu oli melko nopeatempoinen, sillä suunnitelmanamme oli saattaa työ valmiiksi vuoden 2021 loppuun mennessä. Ensimmäisessä keskustelussamme opinnäytetyönohjaajamme kanssa ilmeni heti, että aikataulumme on syytä pidentää jo heti alussa. Pohdimme yhdessä, että työ saattaisi valmistua alkuvuodesta 2022. Tähän ei aivan päästy, sillä aikatauluhaasteita loi omat henkilökohtaiset asiat ja muut opinnot. Tutkimuslupahakemuksessa kului aikaa myös kauemmin, mihin olimme varautuneet. Myös koronapandemia loi omat haasteensa työn toteutuksessa. Toimeksiantajamme päiväkodissa näkyi maatumme vallitseva varhaiskasvatuksen henkilöstön puute ja päälle vielä koronan aiheuttamat sairauspoissaolot. Kyselyä ei saatu toteutettua alkuperäisen suunnitelman mukaisesti, mistä johtuen emme päässeet suunnittelemaan toimintakortteja aikataulumme mukaisesti.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa pedagogiset toimintakortit alle kolmevuotiaiden lapsiryhmien varhaiskasvattajille. Toimintakorttien sisällön tuli vastata toimeksiantajamme eli Itä-Hakkilan päiväkodin varhaiskasvattajien toiveita. Tarkoituksemme toteutui suunnitelmiamme mukaisesti, vaikka aikatauluhaasteet supistivatkin väliarviointeja pois, jolloin toimintakortteja ei ehditty muokkaamaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Toimeksiantajan varhaiskasvattajat kokivat loppupalautteen perusteella toimintakortit toimiviksi, niin tämän voidaan osoittaa tuotoksemme toteutuneen hyvin.

Toimintakorteista tuli varhaiskasvattajien toiveiden mukaiset, mikä oli tarkoituksemme idea. Toimintakorttien alkuperäinen idea oli, että varhaiskasvattajat voivat käyttää niitä soveltaen jokaisen lapsiryhmän tarpeita vastaten. Pohdimme toki sitä, että mitä enemmän valmis sisältö vastaa tarpeita, sitä paremmin niitä tulisi käytettyä. Väliarvioinnin kautta selvinneet kehitysideat olisivat pienentäneet tätä riskiä.

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää työelämäkumppanin toimintaa ja opiskelijoiden omaa oppimisprosessia. Onnistuimme tavoitteessamme, sillä toimintakortit on palautteen perusteella otettu kyseisessä päiväkodissa käyttöön. Vaikka toimintakorttien käyttötarkoitus oli

painotettu luontoon, ovat varhaiskasvattajat onnistuneet käyttämään niitä monipuolisesti myös sisätoiminnassa. Vaikka tämä ei ollut toteutuksemme idea, kertoo tämä varhaiskasvattajien ammattitaidosta ja luovuudesta. Työ varhaiskasvatuksessa on usein sellaista, että suunniteltua toimintaa on osattava muokata lasten tarpeiden ja kiinnostusten kohteiden mukaisesti.

”Käytimme kortteja tuokion pitoon, päiväpiirissä ja yksittäisten lasten kanssa.”

”Toimintakortteja oli laajasti erilaisia. Ryhmässämme tutustuimme lähemmin laulukortteihin, kuvasuunnistukseen ja lorukortteihin.”

Opinnäytetyön toteuttaminen on kehittänyt opiskelijoiden omaa oppimisprosessia monipuolisesti. Koemme, että toimintakorttien suunnittelu on vahvistanut omaa osaamistamme siinä, että osaamme huomioida lähes automaattisesti oppimisen alueita suunnittelemassamme pedagogisessa toiminnassa. Opinnäytetyötä lähdettiin suunnittelemaan innolla ja alkuperäinen suunnitelmamme oli saada se hyvin nopealla aikataululla valmiiksi. Opinnäytetyön suunnittelutyö osoittautui helpommaksi, kuin alkuun ajattelimme. Suunnitteluun ja ideointiin kului kuitenkin paljon aikaa, eikä ideat meinanneet löytää lopullista muotoaan. Teemoina oppimisen alueet ovat melko laajat. Suunnittelussa haastavinta oli kohdentaa toiminta juuri alle kolmevuotiaille, jotta se oli ikätasolle sopivaa. Alle kolmevuotiaista oli tarjolla yllättävän vähän kirjallisuutta, mikä koettiin teorian kirjoittamisessa haastavana. Vastaavanlaisia opinnäytetöitä on tehty paljon, kuten Nevalainen (2020) ja Rantanen (2021). Koemme, että työmme vastaa toimeksiantajamme tarpeita ja näin ollen olemme saavuttaneet tavoitteemme.

Opinnäytetyön kehittämistehtävän tuotokseksi muodostui menetelmäkansion luominen varhaiskasvatuksessa käytettäväksi. Menetelmäkansion sisältämien toimintakorttien käyttö tuli soveltua alle kolmevuotiaille lapsille, olla helppokäyttöisiä ja pohjautua varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) oppimisen alueisiin. Toimintakorttien kehittämistehtävä oli asetettu kysymysmuodossa seuraavalaiseksi:

1. Millaista toimintaa toimintakorttien tulee sisältää varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen alueet huomioiden?

Toimintakorttien toteuttaminen toimintakorttien pohjalta olikin haasteellisempaa. Koronatilanne hankaloitti toimintojen toteuttamista henkilöstöpulan takia. Tarkoituksenamme oli, että kaikki toimintakortit testataan jokaisessa lapsiryhmässä, mutta aikatauluhaasteet estivät tämän toteutuksen. Työn valmistuminen olisi venynyt liian pitkäksi, mikä ei sopinut meidän omiin aikatauluihimme.

Työnjakomme sujui melko luontevasti, vaikka koronatilanteesta johtuen yhteydenpito tapahtui lähinnä Teams:n ja WhatsAppin välityksellä. Ajankäyttö oli haasteellista, sillä molemmilla

oli vielä muita opintoja kesken ja opintoja suoritettiin oman työn ohella varhaiskasvatuksessa. Myös toisen opinnäytetyöntekijän äitiysloman alkaminen lyhensi aikataulua.

Palautteiden perusteella toiminnallisen opinnäytetyömme tuotos eli toimintakortit vastasivat varhaiskasvattajien toiveita. Palautekyselyrunko (liite 3) on tämän työn liitteissä. Alkukartoitushaastatteluun vastasi kuusi varhaiskasvattajaa ja näistä kaksi jätti antamatta vastauksia palautekyselyyn. Saimme palautetta siis neljältä varhaiskasvattajalta. Palautekyselyssä kävi ilmi, että toimintakortteja on testattu sisätiloissa ja päiväkodin pihalla. Tämä on ymmärrettävää, sillä toimintakorttien testaaminen on tapahtunut helmikuussa, jolloin lunta on ollut hyvin paljon. Pienten lasten kanssa liikkuminen lähimetsään on ollut haasteellista, eikä retkiä ole voinut toteuttaa. Tämä olisi pitänyt huomioida toimintakortteja suunniteltaessa. Opinnäytetyön alkuperäinen idea oli toteuttaa toimintakortit, joita voidaan käyttää metsäretkillä. Työtä tehdessä tulimme siihen tulokseen, että otsikkonakin oleva luonto oppimisympäristönä on parempi, sillä se ei rajaa toimintakorttien käytettävyyttä. Oman kokemuksemme mukaan tiedämme, että työ vaatii luovuutta, ja jotta lasten osallisuus toteutuisi, ei kaikkia suunnitelmia voida toteuttaa sellaisenaan. On tärkeää tarttua lasten aloitteisiin. Toiveenamme on, että toimintakortit tavoittaisivat mahdollisimman monet varhaiskasvattajat, ja että kortteja tulisi käytettyä.

10 Opinnäytetyön eettisyys

Tutkimusetiikalla tarkoitetaan eettisesti oikeiden ja vastuullisten toimintatapojen noudattamista ja edistämistä opinnäytetyössä sekä tieteeseen kohdistuvien epärehellisyiden ja loukkausten tunnistamista ja estämistä. Tieteellisessä tutkimuksessa edellytetään rehellisyyttä jokaisessa opinnäytetyön eri vaiheessa. Tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmissä huomioidaan se, että ne ovat eettisesti kestäviä ja kriteerien mukaisia. Muiden tutkijoiden tekemään työhön viitataan asianmukaisesti. Opinnäytetyö suunnitellaan, toteutetaan ja raportoidaan vaatimusten tavalla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 4-5.) Plagioinnilla tarkoitetaan ideoiden ja ajatusten varastamista, jota tutkimuksessa tarkoitetaan toisen tutkijan tulosten ja ajatusten esittämistä omana. Lähdeviitteet tulee tehdä oikein, jotta plagioinnilta vältytään. Keksityt esimerkit ja väitteet sekä tulokset ovat yksi plagioinnin muoto. Tämä johtaa lukijaa harhaan ja vie perustaa tutkimuksen uskottavuudesta. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 78.) Opinnäytetyön eettisiin toimintatapoihin kuuluu, että tutkimuslupa haetaan ja saadaan asianmukaisesti kohdeorganisaatiolta (Arene 2020).

Yleisten eettisten periaatteiden lisäksi opinnäytetyö huomioi tutkimuksen eettiset ohjeet, kuten suostumuksen osallistua tai olla osallistumatta tutkimukseen, henkilötietojen käsittelyn, yksityisyyden suojan ja tutkimusaineistojen avoimuuden. Ihmiseen tai inhimilliseen toimintaan kohdistuvassa tutkimuksessa tehdään eettinen ennakoarviointi. (Arene 2019, 9-10.)

Tieteellisen tutkimuksen keskeinen osa on luotettavuuden arviointi. Tutkimuksen tulee pyrkiä tiettyihin arvoihin ja normeihin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006c.) Toiminnallisessa opinnäytetyössä sen luotettavuus perustuu teorianäytteenä käytettyjen lähteiden luotettavuuteen, joten näin ollen toiminnallisessa opinnäytetyössä sovelletaan laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kriteereitä. (Laurea 2021.)

Laadullisessa tutkimuksessa opinnäytetyön luotettavuutta voidaan parantaa arvioivalla ja kriittisellä työasenteella. Arvioinnin tulee olla kokonaisvaltaista, eikä opinnäytetyön lähtökoh- tien, etenemisen tai lopputuloksen arviointia voi ohittaa. Koko opinnäytetyöprosessia tarkas- tellaan huolellisesti ja dokumentoidaan kriittisesti. Laadullisen opinnäytetyön tuloksissa hu- omioidaan se, ettei se tarjoa täysin objektiivista tietoa vaan tulokset ovat aina kontekstuaali- sia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006d.)

Tässä opinnäytetyössä on huomioitu ja noudatettu tutkimuseettisiä ohjeita. Opinnäytetyössä noudatettiin rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta koko prosessin ajan. Opinnäytetyössä toteutettiin avoimuutta ja vastuullista viestintää. Tässä opinnäytetyöprosessissa luotettavu- den kriteerit on huomioitu niin, että teorianäytteen lähteisiin on perehdytty tarpeeksi ja varmis- tettu, että ne ovat luotettavia. Käytimme lähteinä erilaisia aineistoja, kuten alan kirjalli- suutta. Työasenteeseen kiinnitettiin huomiota koko prosessin ajan, jotta se oli tarpeeksi ar- vioiva ja kriittinen. Kaikki käytetyt lähteet mainittiin ja lähteisiin viitattiin oikein. Opinnäyte- työssä ei ole esitetty toisen ideaa omana, jotta lukijoita ei johdeta harhaan. Toimeksiantajan informoitiin riittävästi opinnäytetyön sisällöstä ja raportoinnista ja pyysimme heiltä suostu- muksen. Opinnäytetyössä ei kerätty henkilötietoja vaan palautteet pyydettiin anonyymisti. Palautteiden kirjoittamisessa raporttiin huomioitiin, ettei henkilöt ole tunnistettavissa. Tutki- muslupa on hankittu Vantaan kaupungilta.

Tätä opinnäytetyötä tehdessä huomioitiin toisen opinnäytetyöntekijän työskentely Itä-Hakki- lan päiväkodissa. Päiväkodin johtajalta oli pyydetty ja saatu lupa opinnäytetyön tekemiseen työpaikalla. Olimme sopineet 1-3-vuotiaiden ryhmien varhaiskasvattajien haastattelemisesta toimintakortteja varten. Opinnäytetyötä tekevän työntekijän tuli huomioida työkaverit opin- näytetyötä tehdessä. Ennen alkukartoitushaastattelua annoimme työntekijöille lomakkeen, jossa kysyttiin suostumusta opinnäytetyöhön osallistumisesta. Opinnäytetyöhön osallistuminen oli vapaaehtoista, eikä työntekijöitä ole painostettu osallistumaan. Opinnäytetyötä tekevä työntekijä ei ole suostutellut tuttua työkaveria osallistumaan opinnäytetyön. Päätös opinnä- työhön osallistumisesta on ollut työntekijällä itsellään. Alkukartoitushaastattelu ja palaute- kysely toteutettiin anonyymisti, mutta opinnäytetyötä tekevä työntekijä tunnisti muutaman vastauksen antajan esimerkiksi käsialasta. Tämän ei ole annettu vaikuttaa työhön.

HTK-ohje määrittää opinnäytetöille eettisiä kysymyksiä, joita tulee ehdottomasti noudattaa (Arene 2019). Tässä opinnäytetyössä eettisistä kysymyksistä on otettu huomioon monia.

Opinnäytetyössä on huomioitu, että aiheeseen on perehdytty riittävästi. Tutkimusetiikkaan on perehdytty tarpeeksi, jotta osasimme noudattaa sitä riittävän hyvin. Opinnäytetyössä on mietitty, ettei henkilötietoja käsitellä, sillä tällöin työlle olisi pitänyt hakea tietosuojasetuksen tai tietosuojalain mukainen käsittelyperuste. Opinnäytetyössä on huolehdittu, että aineistot on säilytetty ja tuhattu tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla.

Sosiaalialan ammatillinen työ pohjautuu keskeisiin eettisiin periaatteisiin ja ammattietiikan lähtökohtiin. Periaatteita ovat ihmisarvo, ihmisoikeudet ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Ammattietiikalla edistetään ihmisen hyvän elämän toteutumista. Osa ammatillisuutta on eettisiin toimintatapoihin vaikuttaminen. Periaatteet ohjaavat miettimään asiakkaan oikeuksia ja työntekijöiden velvollisuuksia. Ihmisten auttaminen sekä kärsimyksen tai puutteen vähentäminen on sosiaalialan työn tavoitteena. (Talentia 2017, 7.) Tässä opinnäytetyössä on noudatettu sosiaalialan eettisiä periaatteita työn jokaisessa vaiheessa.

Toimintakorttien sisältö perustui Itä-Hakkilan päiväkodin 1-3-vuotaiden lapsiryhmien varhaiskasvattajien toiveisiin ja tarpeisiin sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2018) ja sen oppimisen alueisiin. Toimintakortteja voidaan pitää näin ollen luotettavina ja pedagogisena työvälineenä varhaiskasvattajille toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Kehittämistyössä käytetty haastattelumateriaali oli suppeahko. Paremmiin arvioitavia tuloksia voisi saada aikaiseksi tekemällä samankaltaisen kartoituksen laajemmalle kohderyhmälle tai sisällyttämällä kehittämistyöhön aineistoa useammasta eri päiväkodista. Mahdollisuus toteuttaa samankaltainen kehittämistyö uudestaan toisena ajankohtana myöhemmin voisi verifioida tulosten paikkaansa pitävyyttä. Toimintakortteja voi hyödyntää myös muiden päiväkotien alle kolmevuotiaiden lapsiryhmissä. Toivomme, että toimintakortit auttavat varhaiskasvattajia toiminnan suunnittelussa sekä antaa heille ideoita ja vinkkejä toteuttaa toimintakortteja lisää. Jatkotutkimuksena voisi tutkia, onko toimintakorttien käyttö vapauttanut varhaiskasvattajien aikaa suunnittelulta kyseisessä päiväkodissa. Kehittämistyönä voisi toimintakortteja myös jatkokehittää siten, että niiden sisällöissä huomioitaisiin yksilöllisemmin jokaisen lapsiryhmän lapsen vahvuudet ja kehittämiskohteet.

Lähteet

Painetut

Ahonen, L. & Roos, P. 2021. Untuvikot. Alle 3-vuotiaiden pedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.

Heinonen, H. & Kuikka, M. 2013. Lapsen oikeuksien toteutuminen nyky-yhteiskunnassa. Teoksessa Marjanen, P., Marttila, M. & Varsa, M. (toim.) Pienten piirissä - Yhteisöllisyyden merkitys lapsen hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-Kustannus. 219-227.

Jaakkola, T. 2014. Krokotiilijuoksu ja 234 muuta toimintaideaa motoristen taitojen kehittämiseksi. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Parikka-Nihti, M. & Suomela, L. 2014. Iloa ja ihmettelyä. Ympäristökasvatus varhaislapsuudessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Raittila, R. 2020. Ympäristökasvatus on lasten toimintaa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-Kustannus. 210-220.

Ranta, S. 2021. Kasvun juuret. Miten tuen lapsen oppimista ja hyvinvointia? Jyväskylä: PS-kustannus.

Sääkslahti, A. 2018. Liikunta varhaiskasvatuksessa. 2. painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Tuormaa, M. 2016. Takapihalta alkaa seikkailu. Tarinoita ja toimintaideoita lähiluontoretkille. Porvoo: Bookwell Oy.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämissprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampere University Press.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Sähköiset

Arene 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto. Viitattu 27.10.2021. https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/Arenen%20ONT%20eettiset%20ohjeet%20esitysmateriaali%202020.pdf?_t=1578486373

- Arene 2020. Vastuullinen opinnäytetyö. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 27.10.2021. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/Arenen%20ONT%20eettiset%20ohjeet%20esitysmateriaali%202020.pdf?t=1578486373>
- Isoluoma, R. & Otava, E. 2019. Luonnon terveysvaikutukset varhaiskasvatuksen tukena. Viitattu 15.3.2022. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/242367/Isoluoma%26Otava.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Jussila, K. & Jutila, H. 2019. Luontopedagoginen vuosikello tueksi varhaiskasvatukseen. Viitattu 15.3.2022. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/264940/Opinn%c3%a4ytety%c3%b6%20Jussila%20%26%20Jutila%204.12.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Karvi 2018. Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset. Viitattu 6.3.2022. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2018/10/KARVI_Perusteet-ja-suositukset_web.pdf
- Leskinen, S. & Vaihemäki, S. 2018. Luonto pedagogisena oppimisympäristönä - Toimintakortteja varhaiskasvattajille. Viitattu 15.3.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/150432/Leskinen_Sanna%20%20Vaihemaki_Sari.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Liikkuva varhaiskasvatus. 2018. Viitattu 15.3.2022. <https://www.liikkuvavarhaiskasvatus.fi/fi/liikkuvavarhaiskasvatus>
- MLL. 2017. 2-3-vuotiaan älyllinen kehitys. Viitattu 3.11.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/1-2-v/1-2-vuotiaan-fyysinen-kehitys/>
- MLL. 2019a. 2-3-vuotiaan liikunnallinen kehitys. Viitattu 3.11.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/1-2-v/1-2-vuotiaan-fyysinen-kehitys/>
- MLL. 2019b. 2-3-vuotiaan persoonallisuuden kehitys. Viitattu 3.11.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/2-3-v/2-3-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/>
- MLL. 2021a. 1-2 v. Viitattu 3.11.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/1-2-v/>
- MLL. 2021b. 2-3 v. Viitattu 3.11.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/2-3-v/>
- Motoriikan haasteet. 2018. Innostun liikkumaan. Viitattu 13.3.20212. https://innostunliikkumaan.fi/wp-content/uploads/2020/02/Motoriikan_haasteet_netti.pdf

Muhonen, H. & Koivukangas, K. 2021. Ohjattu ulkotoiminta alle 3-vuotiaiden varhaiskasvatusryhmissä - vinkkikansio kasvattajille. Viitattu 15.3.2022.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/500777/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6%202021.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Nevalainen, M. 2020. Liikuntaleikkiopas alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvattajille. KAMK Ammattikorkeakoulu. Kajaani. Viitattu 1.4.2022.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/340798/Liikuntaleikkiopas%20alle%203-vuotiaiden%20lasten%20varhaiskasvattajille.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016. Tieteelliset perusteet varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksille. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:22. Viitattu 24.10.2021.

<https://www.liikkuvavarhaiskasvatus.fi/sites/www.ilokasvaaliikkuen.fi/files/tiedostot/tieteelliset-perusteet-varhaisvuosien-fyysisen-aktiivisuuden-suosituksille-okm-2016.pdf>

Opetushallitus. 2021a. Varhaiskasvatus. Viitattu 28.10.2021. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatus>

Opetushallitus. 2021b. Osallisuus varhaiskasvatuksessa. Viitattu 28.10.2021.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/osallisuus-varhaiskasvatuksessa-videosarja>

Rantanen, T. 2021. Luontopedagogiikka osana varhaiskasvatusta - Luontopedagogiikan materiaalipankki varhaiskasvatuksen opettajille. Laurea-ammattikorkeakoulu. Hyvinkää. Viitattu 1.4.2022.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/502744/Luontopedagogiikan%20materiaalipankki%20varhaiskasvatuksenopettajille%2c%20opinn%C3%A4ytety%C3%B6%2c%20Tanja%20Rantanen%202021.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. KvaliMOTV - Millaista aineistoa ja miten?.

Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 7.3.2022.

https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_1.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006b. KvaliMOTV - Analyysin äärellä. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 7.3.2022.

https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_1.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006c. KvaliMOTV - Tutkimuksen luotettavuus ja arviointi. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 27.10.2021.

https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006d. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 27.10.2021.

https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_3.html

Soini, A., Laukkanen, A., Mäki, P. & Reunamo, J. 2016. Fyysistä aktiivisuutta ja liikkumista edistävä ympäristö. Teoksessa Tieteelliset perusteet varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksille. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2016:22, 44. Viitattu 3.11.2021.

https://www.eslu.fi/site/assets/files/1550/tieteelliset_perusteet-varhaisvuosien_fyysisen_aktiivisuudensuosituksille.pdf

Suomen latu. 2022. Varhaiskasvatus. Viitattu 24.2.2022. <https://www.suomenlatu.fi/ulkoile/lastentoiminta/lasten-ja-perheiden-ulkoiluvinkit/varhaiskasvatus.html>

Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry. Tutkimus vahvistaa: Ulkona luonnossa saavutetaan parempia oppimistuloksia. Viitattu 19.4.2022. https://www.luontokoulut.fi/ulkona_oppimisen_hyodyt/

Talentia 2017. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. Viitattu 7.11.2021. <https://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/>

THL. 2020. Liikunta. Viitattu 30.10.2021. <https://thl.fi/fi/web/elintavat-ja-ravitsemus/liikunta>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja loukkauksien käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Viitattu 27.10.2021. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

UKK-instituutti. 2021. Luontoliikunta - liiku metsässä ja poluilla. Viitattu 4.4.2022. <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-ymparistot/luontoliikunta-liiku-metsassa-ja-poluilla/>

Vantaan kaupunki. 2019. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 6.11.2021. [146338_Vantaan_varhaiskasvatussuunnitelma_2019.pdf](https://www.vantaan.fi/fi/palveluhakemisto/toimipiste/ita-hakkilan-paivakoti#tab-introduction)

Vantaan kaupunki. 2021. Itä-Hakkilan päiväkotit. Viitattu 6.11.2021. <https://www.vantaan.fi/fi/palveluhakemisto/toimipiste/ita-hakkilan-paivakoti#tab-introduction>

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Viitattu 31.10.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Viitattu 31.10.2021. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Vilkkä, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Julkaisemattomat

Laurea 2021. Opinnäytetyösuunnitelman rakenne ja sisältö sote-aloilla. Vantaa.

Kuviot

Kuvio 1: Oppimisen alueet	11
Kuvio 2: Lasten kielen kehityksen keskeiset osa-alueet varhaiskasvatuksessa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 41.)	12
Kuvio 3: Lasten omat kokemukset, havainnot ja elämykset oppimiskokemuksen vahvistajana	14
Kuvio 4: Kasvan, liikun ja kehityksen osa-alueen keskeisimmät tavoitteet	16
Kuvio 5: Palmerin puumalli.....	19
Kuvio 6: Kehittämisen prosessin lineaarinen malli	25
Kuvio 7: Toimintakorttien värikoodit oppimisen alueittain.....	33
Kuvio 8: Menetelmäkansion kansikuva.....	34
Kuvio 9: Menetelmäkansion sisältöä	34
Kuvio 10: Menetelmäkansion sisältöä	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

Liitteet

Liite 1: Saatekirje	50
Liite 2: Alkukartoitushaastattelu	51
Liite 3: Palaute	52
Liite 4: Toimintakortit	53
Liite 5: Monimuotoiset ötökät ja perhoset -materiaali.....	74
Liite 6: Luontobingo -materiaali.....	76
Liite 7: Lorupussi -materiaali	78
Liite 8: Liikutaan kuin metsäneläimet -materiaali.....	86
Liite 9: Tunnemuistipeli -materiaali	88

Liite 1: Saatekirje

Hei varhaiskasvattajat,

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Laurea-ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyömme päiväkotiin alle 3-vuotiaiden ryhmiin. Toiminnallisen opinnäytetyömme tarkoituksena on tuottaa pedagogiset toimintakortit 1-3-vuotiaiden lapsiryhmien varhaiskasvattajille. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää työelämäkumppanin toimintaa ja opiskelijoiden omaa oppimisprosessia. Toteutamme opinnäytetyömme kehittämistyönä, jonka tuotoksena syntyy toimintakortit varhaiskasvattajien työn tueksi.

Toimintakorttimme pohjautuvat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) oppimisen alueisiin (kielten rikas maailma, minä ja meidän yhteisömme, kasvan, liikun ja kehityn, ilmaisen monet muodot sekä tutkin ja toimin ympäristössäni) ja korttien toteutusympäristönä on lähiluontonne.

Toimintakorttimme pohjautuvat teidän ideoihinne ja toiveisiinne. Siksi pyydämme teitä ystävällisesti vastaamaan alkukartoituskysymyksiimme, jotta tuotoksemme vastaa juuri teidän tarpeitanne.

Liite 2: Alkukartoitushaastattelu

Miten oppimisen alueet tulisivat toimintakorteissa työntekijöiden kautta näkyväksi?

Minkälaisia toiveita teillä on toimintakorttien teemoista ja toiminnasta oppimisen alueittain:

Kielten rikas maailma

Ilmaisun monet muodot

Minä ja meidän yhteisömme

Tutki ja toimin ympäristössäni

Kasvan, liikun ja kehityn

Minkälaisia toiveita teillä on toiminnan kestosta?

Minkälaisia toiveita teillä on toimintakorttien jatkuvuudesta/toistuvuudesta toisissa korteissa?

Miten toivotte, että testaamme toimintakortteja?

Mitä erityistä meidän tulee huomioida toimintakortteja suunniteltaessa?

Liite 3: Palaute

Hei varhaiskasvattajat,

saitte suunnitteleamme toimintakortit käyttöönnne ja toivomme, että ne vastasivat teidän tarpeitanne. Toivomme teiltä palautetta toimintakorteista. Kirjoittakaa ajatuksistanne vapaasti. Voitte antaa palautetta esimerkiksi toimintakorttien sisällöstä ja ulkonäöstä, niiden toimivuudesta käytännössä ja kansion toimivuudesta. Mikä on mielestänne toiminut hyvin ja missä on vielä parannettavaa ja/tai huomioitavaa.

Kiitos palautteesta!

Liite 4: Toimintakortit

Hei varhaiskasvattajat!

Subrakulmion muotoinen logo

Tässä toimintakortit avuksi toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Toimintakortit ovat värikoodattu ja ne menevät seuraavasti:

- MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME
- ILMAISUN MONET MUODOT
- KIELTEN RIKAS MAAILMA
- TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI
- KASVAN, LIIKUN JA KEHITYN

KARHU NUKKUU

KARHU NUKKUU -LEIKKI

”KARHU NUKKUU, KARHU NUKKUU TALVIPESÄSSÄNSÄ,
 EI OLE VAARAA KELLÄÄN,
 NÄIN SITÄ LEIKITELLÄÄN,
 KARHU NUKKUU, KARHU NUKKUU,
 EIPÄS NUKUKAAN!

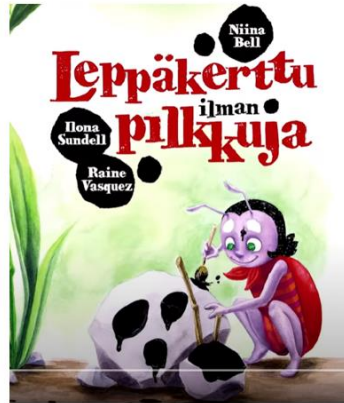
LAULETAAN LAULUA KARHUN YMPÄRILLÄ JA LOPUKSI JUOSTAAN KARKUUN HERÄÄVÄÄ KARHUA. JOKAINEN LAPSI ON VUOROLLAAN KESKELLÄ ”KARHUNA”.

LAPSI VOI ITSE KEKSIÄ HAHMON JA MISSÄ PAIKASSA HAHMO NUKKUU.

<https://docplayer.fi/10383744-Puu-palaa-pakko-vaihtaa-huhuu-leikki.html>

MUSIIKKISATU

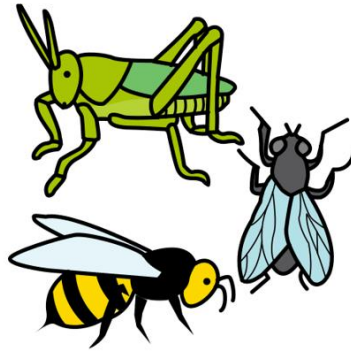
LEPPÄKERTTU ILMAN PILKKUJA

KUUNNELKAA YHDESSÄ MUSIIKKISATU ”LEPPÄKERTTU ILMAN PILKKUJA”.

KERTTULI ON PIENI LEPPÄKERTTU, JOLLA EI OLE PILKKUJA. KERTTULI LÄHTEE SEIKKAILULLE PUUTARHAAN, MUTTA PÄIVÄ EI SUJU ODOTETULLA TAVALLA. TARINASSA POHDITAAN ERILAISUUDEN JA VAMMAISUUDEN KYSYMYKSIÄ. TARINAN KESTO 15:32 MIN. TARINA AUKEAA YOUTUBEEN QR-KOODIA KÄYTTÄMÄLLÄ.

MONIMUOTOISET ÖTÖKÄT JA PERHOSET

MONIMUOTOISET ÖTÖKÄT JA PERHOSET

TUTUSTUKAA LAMINOITUIHIN ÖTÖKÖIDEN JA PERHOSTEN KUVIIN SEKÄ/TAI ITSE ULKONA HAVAINNOIDEN. MILTÄ NE NÄYTTÄVÄT? VAIKKA NE NÄYTTÄVÄTKIN ÄKKISELTÄÄN SAMALTA, NIITÄ ON KUITENKIN MONENLAISIA. AIVAN KUTEN MEITÄ IHMISIÄ.

- ! ASKARRELKAA OMAT ÖTÖKÄT/PERHOSET LUONNONMATERIAALEJA HYÖDYNTÄEN

MAJAN RAKENTAMINEN

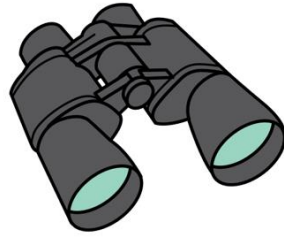

MAJAN RAKENTAMINEN

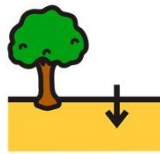
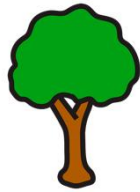
RAKENTAKAA YHDESSÄ MAJA
METSÄÄN/LÄHIYMPÄRISTÖÖN. HYÖDYNTÄKÄÄ
LUONNONMATERIAALEJA RAKENTAMISESSA. SADESÄÄLLÄ
MUKANA VOI OLLA PRESSU JA ISTUINALUSTOJA.

! VIETTÄKÄÄ RENTOUTUSHETKI/EVÄSHETKI MAJASSA.

MITÄ NÄET?

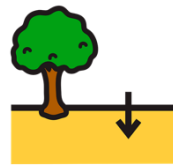
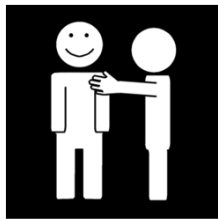
MISSÄ ON...?

KOSKETA...

KOSKETA

AISTIT

KUUNTELE

- Mitä kuulet?

KATSO

- Mitä näet?

TUNNE

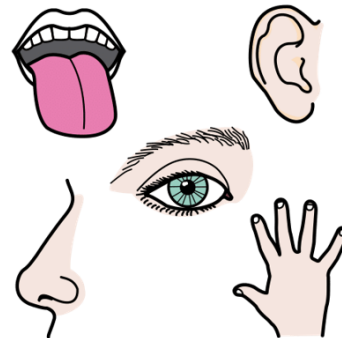
- Mitä tunnet?

MAKU

- Mitä voit maistaa?
- Miltä se maistuu?

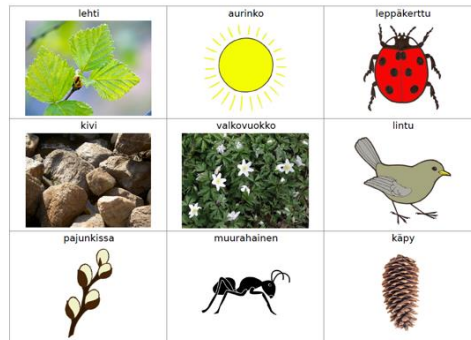
HAISTELE

- Mitä haistat?
- Haju vai tuoksu?

OSOITA KUUNTELUN KOHDALLA KORVAA, KATSOMISEN KOHDALLA SILMIÄ,
TUNTEESSA KEHOA, MAUSSA SUUTA JA HAJUSSA NENÄÄ

LUONTOBINGO

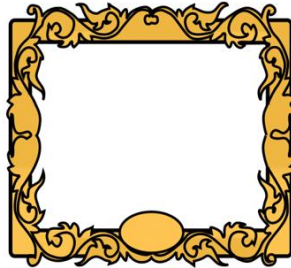
LUONTOBINGO

ETSIKÄÄ JA NIMETKÄÄ
YHDESSÄ/PIENRYHMISSÄ BINGON
ESINEET JA ASIAT.

BINGOPOHJIA VOI TEHDÄ LISÄÄ LASTEN MIELENKIINNON
MUKAAN. ESIM. HYÖNTEISBINGO

VALOKUVATAULU

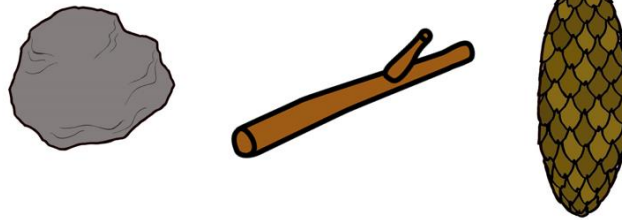

VALOKUVATAULU

RETKELLÄ LAPSI TARKKAILEE LUONTOA JA MIETTII, MINKÄ MAISEMAN HALUAA TALTIOIDA. KEHYKSET ASETETAAN LAPSEN OSOITTAMAAN PAIKKAAN JA SIITÄ OTETAAN KUVA. KUVATAULU TULOSTETAAN JA LAPSI SAA KERTOAA TAULUSTAAN.

- ! VAATII VALMISTELUA: LAPSI/AIKUINEN LEIKKAA KEHYKSET KARTONGISTA ENNEN RETKEÄ

SOITTIMET LUONNONMATERIAALEISTA

SOITTIMET LUONNONMATERIAALEISTA

PITÄKÄÄ MUSIIKKITUOKIO METSÄSSÄ. PYYDÄ LAPSIA KERÄMÄÄN ITSELLEEN ESIM.

- KAKSI KÄPYÄ
- KAKSI KEPPIÄ
- KIVI JA KEPPI

KUUNNELKAA MINKÄLAINEN ÄÄNI SOITTIMISTA
LÄHTEE

RETKELLE VOI OTTAA MUKAAN ERILAISIA PIENIÄ PURKKEJA, JOIHIN VOI KERÄTÄ ESIM. KIVIÄ. NÄITÄ VOI KÄYTTÄÄ MARAKASSEINA.

MAALAUSHETKI LUONNOSSA

MAALAUSHETKI LUONNOSSA

OTTAKAA PAPERIA, SIVELTIMET JA SORMIVÄREJÄ
MUKAAN. MAALATKAA LUONNON RAUHASSA. PAPERIN
ALLA VOI HYÖDYNTÄÄ ESIM. KIRJOJEN KANSIA.

- ! KOKEILKAA HYÖDYNTÄÄ LUONNONMATERIAALEJA MAALAUSHETKELLÄ.
TEHKÄÄ ITSE SIVELTIMET ESIM. KUUSEN HAVUISTA. ENTÄ VOISIKO KÄVYILLÄ
MAALATA? MINKÄLAINEN VÄRI MUSTIKASTA LÄHTEE?

LAULUJA

KORTIN TOISELLA PUOLELLA ON KOOTTUNA 9 LAULUA. LAULUT AVAUTUVAT YOUTUBEEN QR-KOODISTA. LAULUT ON VALITTU LUONTOTEEMAN MUKAISESTI. MUKANA ON MYÖS LAULUJA, JOTKA KANNUSTAVAT LAPSLIA LIIKKUMAAN.

LAULUJA

LIIKUTAAN

PIKKU JÄNÖ NUUKUU

KAPTEENI KÄSKEE

MITÄ KISSA SANOO?

VIISI SAMMAKKOJA

AUTOPESULA

SUOMALAINEN METSÄ

MUURAHAISTEN VENE

PIIPAA AUTOT

SATUTUOKIO

SATUTUOKIO

- KILPIKONNA JA KOTKA. KESTO 3:47

- KOLME PIENTÄ PORSASTA. KESTO 3:33

- KULTAKUTRI JA KOLME KARHUA
KESTO 4:11

KIRJAVINKKEJÄ:

- CARLE, ERIC: PIKKU TOUKKA
PAKSULAINEN
- CARLE, ERIC: HALUATKO OLLA
YSTÄVÄNI
- ERKINTALO, JENNI: MILLAINEN MINÄ
- HAPPONEN, KAISA: MUR, ELI KARHU
- JÄNTTI, RIIKKA: PIKKU HIIRI – SARJA
 - REITTU, NINKA: SINÄ OLET
SUPERRAKAS
- TEITTINEN, MATIAS: RÄYHÄ RAVUN
KIUKKUPUUSKA
- TEITTINEN, MATIAS: POMPPU BANSKU
YLIKIERROKSILLA
- TERÄS, MILA& PERTAMO, KAROLIINA:
OLGA ORAVA JA METSÄN SALAISUUS
- WALTERS, CATHRINE: LUMOTTU
LUMIUKKO

TUNTO-KIM -LEIKKI

TUNTO-KIM -LEIKKI

KERÄTKÄÄ YHDESSÄ LUONTOKAPPALEITA MAASTA JA TUTUSTUKAA NIIHIN ENSIN (3-5 KPL). LAITA NIITÄ YKSITELLEN PUSSIIN JA LAPSET SAAVAT VUOROTELLEN TUNNUSTELLA JA TUNNISTAA, MIKÄ LUONTOKAPPALE PUSSISSA ON.

! VAATII VALMISTELUJA: OTA JOKIN PUSSI MUKAAN, JONNE VOIT KERÄTÄ LÖYTÄMIÄNNE ASIOITA.

LORUPUSSI

LORUPUSSI

VALMIITA LORUPAKETTEJA ON KOOTTUNA
KANSIOON ERI TEEMOITTAIN. TEEMAT OVAT:

- TUNTEET
- VUODENAJAT
- METSÄN ELÄIMET

KUVASUUNNISTUS

KUVASUUNNISTUS

ETSIKÄÄ YHDESSÄ/PIENRYHMITÄIN KUVAT
METSÄSTÄ/LÄHIYMPÄRISTÖSTÄ. MIETTIKÄÄ MITÄ KUVASSA
ON. LÖYTYYKÖ SE LÄHELTÄSI?

- ! VAATII VALMISTELUA: VALMISTELE LASTEN
MIELENKIINNON MUKAINEN KUVASUUNNISTUS.
VOIT MYÖS HALUTESSASI HYÖDYNTÄÄ KANSION
VALMIITA KUVIA.

RENTOUTUSHARJOITUS

TÄMÄN KORTIN TOISELTA PUOLETA LÖYTYY RENTOUTUSHARJOITUS.
LAPSET VOI ASETTAA JOKO MAKAAAMAAN SELÄLLEEN TAI ISTUMAAN
TAI IKÄTASOISESTI PYYTÄÄ OTTAMAAN HYVÄ ASENTO, JOSSA LAPSI
ITSE VIIHTYY.

LUE TEKSTI RAUHALLISELLA ÄÄNELLÄ LAPSILLE.

RENTOUTUSHARJOITUS

”Sulje silmäsi,

voit asettaa halutessasi kädet vatsan päälle

ja tunnustella, kuinka vatsa liikkuu.

Tunne, kuinka hengitys saa vatsan nousemaan ylös ja laskemaan alas.

Ole rauhassa kuin kuu öisellä taivaalla.

Ole yhtä hiljaa kuin pensaassa nukkuva jänis.

Huomaa, että kätesi ovat yhtä painavat ja rauhalliset kuin kuusen oksat.

Jokainen sormi on aivan hiljainen.

Jalat ovat yhtä painavat kuin suuret kivet.

Huomaa, kuinka rauhallisuuden viitta laskeutuu kehosi päälle.

Viisas pöllö kuiskaa sinulle:

Tässä on hyvä ja turvallista olla.”

LÄHDE Mukailleen
<https://www.terveyskyla.fi/lastentalo/Documents/Kysely/pdf-ohjeet/Lastentalon%20rentoutusohjeet.pdf>

TANSSIA

TANSSIA

OTA KAIUTIN ULOS JA LAITA LASTEN TOIVEKAPPALEITA SOIMAAN.

- ! VAATII VALMISTELUA: TEE LASTEN TOIVEKAPPALEISTA VALMIS SOITTALISTA, JOTTA MUSIIKKIA EI TARVITSE ETSIÄ KESKEN TANSSIN.

LIIKUTAAN KUIN METSÄNELÄIMET

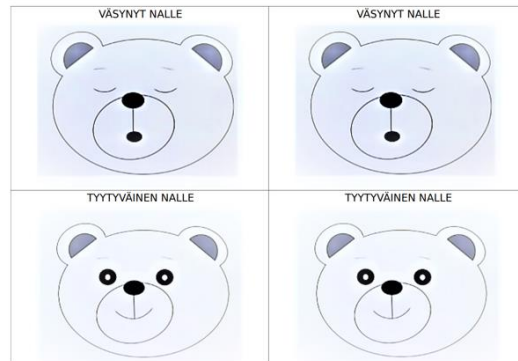

LIIKUTAAN KUIN METSÄNELÄIMET

LIKKUKAA ERI METSÄNELÄINTEN TAVOIN. AIKUINEN NÄYTTÄÄ ELÄIMEN KUVAN. KYSYTÄÄN LAPSILTA MIKÄ ELÄIN/MITÄ SE SANOO/MITEN SE VOISI LIIKKUA.

! TÄMÄ VOIDAAN TOTEUTTA MYÖS KUVASUUNNISTUKSENA, JOSSA ELÄIMEN KUVAN KOHDALLA LIIKUTAAN KUVASSA OLEVAN ELÄIMEN TAVOIN.

TUNNEMUISTIPELI

TUNNEMUISTIPELI

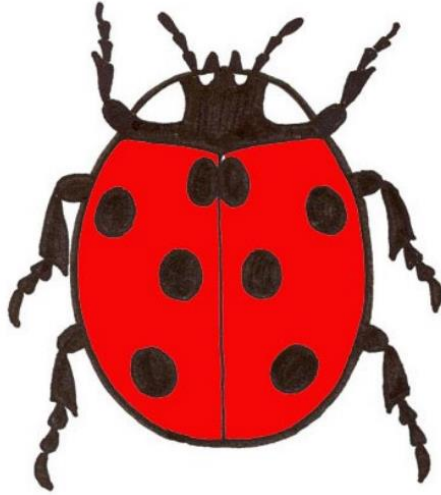
HARJOITELKAA LASTEN KANSSA TUNTEITA MUISTIPELIN AVULLA. KUVAT OVAT KIELINUPUN LAULUSTA ”MILTÄ TUNTUU NALLESTA?” KUUNNELKAA LAULU ENSIN JA KÄYKÄÄ TÄMÄN JÄLKEEN KUVIEN TUNTEET LÄPI.

LINKKI LAULUUN LÖYTYY QR-KOODIN TAKAA.

Liite 5: Monimuotoiset ötökät ja perhoset -materiaali

leppäkerttu

perhonen

kuvatyokalu.papunet.net

muurahaiset

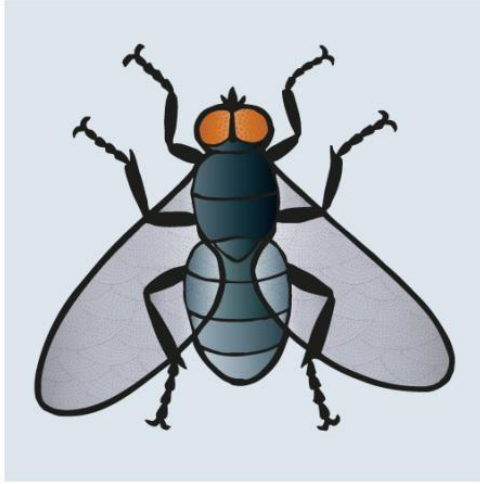

ampiainen

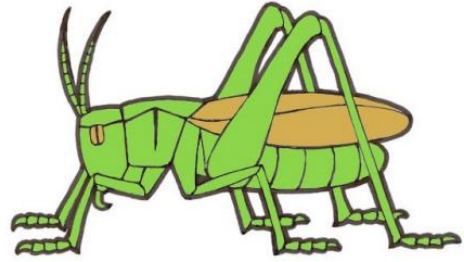

kuvatyokalu.papunet.net

kärpänen

heinäsirkka

kuvatyo.kalu.papunet.net

korento

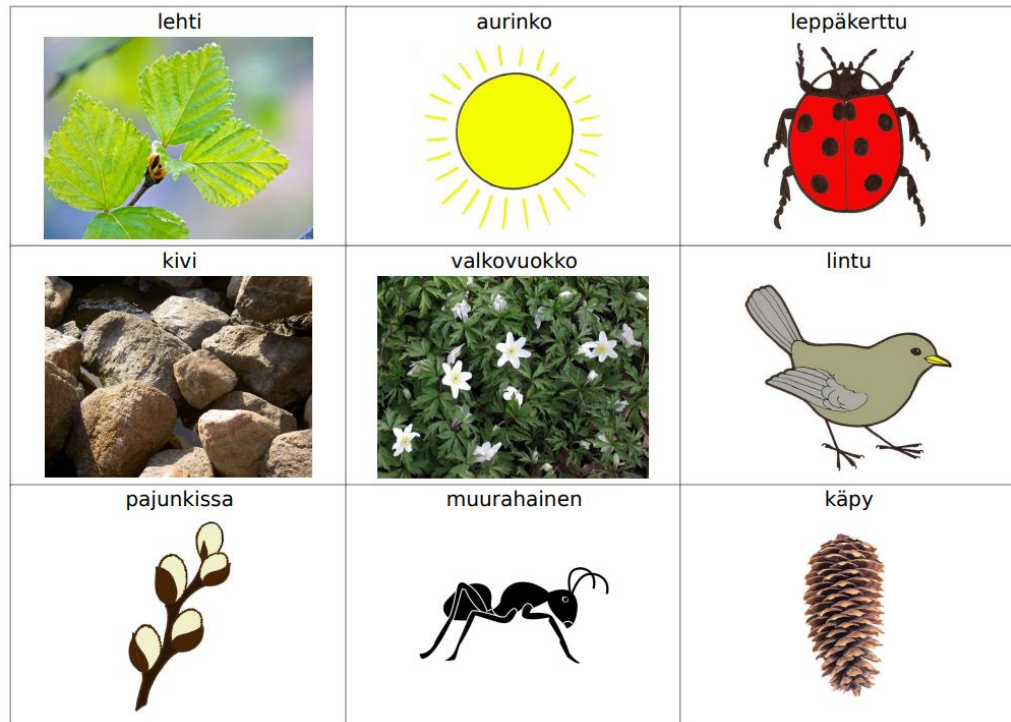

hämähäkki

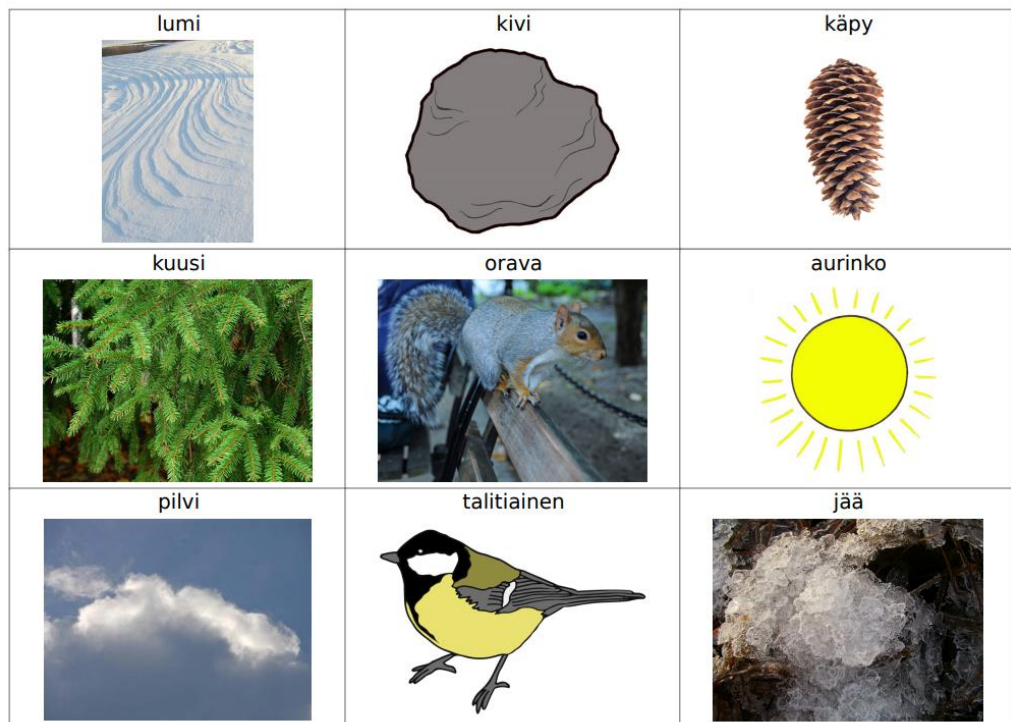

kuvatyo.kalu.papunet.net

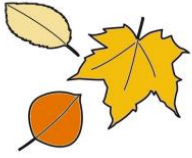

Liite 6: Luontobingo -materiaali

kuvatyokalu.papunet.net

kuvatyokalu.papunet.net

<p>kärpässieni</p> 	<p>mustikka</p> 	<p>oksa</p>
<p>sammal</p> 	<p>lätäkkö</p> 	<p>lehtiä</p>
<p>muurahainen</p> 	<p>puolukka</p> 	<p>lintuaura</p>

kuvatyokalu.papunet.net

<p>aurinko</p> 	<p>kimalainen</p> 	<p>lehti</p>
<p>voikukka</p> 	<p>pilvi</p> 	<p>korento</p>
<p>perhonen</p> 	<p>ruoho</p> 	<p>päivänkakkara</p>

kuvatyokalu.papunet.net

Liite 7: Lorupussi -materiaali

	<p>Hiiri mittaa maailmaa, männynneulasella. Heinäkorrella punnitsee, kovin mieltii, mittailee. Järkeänsä käyttää, isolta maailma näyttää.</p>
	<p>Hikkori <u>tikkori toikki</u>. Hiiri kelloon loikki. Kello meni poikki ja hiiri pois loikki. Hikkori <u>tikkori toikki</u>.</p>

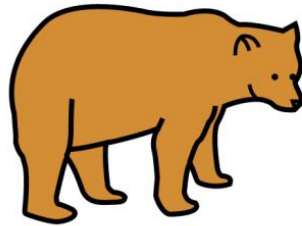
kuvatyoikalu.papunet.net

	<p>Uskallan kiipeillä kanalan orrella, uskallan riippua hännästä korrella. Uskallan popsia laarista kauraa ja uskallan kissalle nauraa!</p>
	<p>Jänis juoksee, korvat huiskaa pitkin vuorenrinteen luiskaa. Hännäntupsu hieman keikkaa, ilmavirtaa viikset leikkaa.</p>

kuvatyoikalu.papunet.net

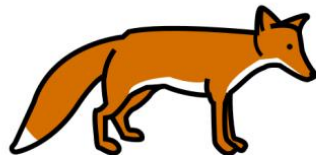

Karhun mörrikät,
jörrikan pörrikät,
kestiä pitävät kaiken kesää.
Syksyllä vasta, kömpivät pesään.
Siellä ne nukkuvat makoisasti,
uuden hunajan tuoksuun asti.

Pikkukarhu ulos tuli
tänään talvipesästään.
Kevät saapui, lumi sulii,
tuntuu tuoksu kesästä.

kuvatyokalu.papunet.net

On metsän kätköissä kettuja,
jotka osaavat paistaa lettuja.
Niiden lettubaari on metsän parhain
ja tungos jo melkoinen aamuvarhain.
Vaan silloin on ketuilla oikein hoppu
kun joku huutaa: LETUT ON LOPPU!!!

Asui pieni orava
ison kuusen oksalla,
kuori kävyt kätevästi,
sitten hyppi näppärästi,
puusta puuhun hui ja hei!
Eikä huolta ollut, ei.
Suuren kuusen latvassa
hauska oli keinua.

kuvatyokalu.papunet.net

	<p>Orava istuu oksalla, mietiskellen kuuta. Onkohan siellä käpyjä ja isoa tammipuuta.</p>
	<p>Siili asuu kompostissa, alempana kastemato. Vatsoihin on mahdutettu, herkullinen syksyn sato. Horrokseen voi käydä heti, suojan antaa lehtipeti.</p>

kuvatyokalu.papunet.net

	<p>Siili kerran iltamyöhään, taapersi portaille viiliä syömään. Viili oli loppu, siilille tuli hoppu.</p>
	<p>Tuuli puhuu kuusikossa, susi ulvoo kuutamossa, aukoo suurta suutaan, alkaa kuulle huutaa: juustoksi sua ennen luulin, saduksi sen eilen kuulin, raketit on valjastettu, sinutkin on paljastettu.</p>

kuvatyokalu.papunet.net

	<p>Tikka puuta koputtaa, jänis juosta laputtaa, orava käpyä nakertaa, myyrä kolosta kurkistaa – kuka tänne tulla saa?</p>
	<p>Ei olla mörököllejä, ei mökötysloukkuja. Ollaan ilopillereitä, päivänkakkaroita, mukavia mussukoita, rakkaita rapapyllyjä ja nauruhattaroita!</p>

kuvatyokalu.papunet.net

	<p>Hymy on kuin kaunis kukka, tai jalassa oleva villasukka. Vaikka olisi kurja sää, se hyvältä tuntuu ja lämmittää.</p>
	<p>Tule nauru, nouse nauru, pelasta tämäkin päivä. Väännä varpaat venkuralle, käännä korvat kiemuralle, muksi maha muhkuralle, silmit kirkkaiksi kiverrä, jalat joutuin juokseviksi. Poista koukut kielen alta, suorista jokainen solmu.</p>

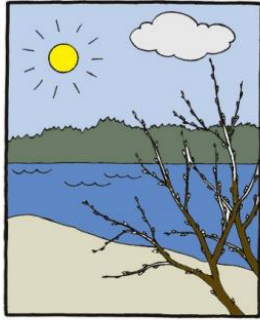
kuvatyokalu.papunet.net

	<p>Tule ystäväksi, näin kaveriksi nimittäin. Meillä hauskempaa on käsikkäin. Kädet yhteen lyö, jaloillasi tömistä, sitten lopuksi näin hypähdä. Hui!</p>
	<p>Jos on ilkeä mun kieli, voi sinulle tulla paha mieli. Mikä silloin neuvoksi? Tietenkin pyydän anteeksi! Sillä ihana on rakastaa, halata ja suukottaa. Ilosta ystävät hypivät kattoon, surut potkaistaan lattiamattoon.</p>

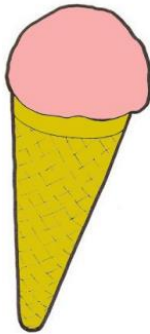
kuvatyokalu.papunet.net

	<p>Säätiedotus ennustaa: epävakaalta vaikuttaa. Tulossa tunnemyrskyjä, hilpeitä, hurjia hyrskyjä. Tyrmääviä tyrskyjä: ilon ipanoita, surun seppeleitä, rakkauden raketteja, pahan mielen paketteja. Onnen onkia, vihan viikatteita, kaipuun kyyneleitä, tyytyväisyyden tyrnimarjoja.</p>
	<p>Kevät lumen sulattaa, auringossa sulaa maa. Talven valta raukeaa, lehtisilmut aukeaa. Linnut saapuu Pohjoiseen, maahan vielä hiljaiseen.</p>

kuvatyokalu.papunet.net

Kevätsää, lämmittää,
 luonnon kaiken herättää.
 Katsokaa, sulaa maa,
 puut jo silmut saa.
 Lintusten nyt laulu soi,
 puut ja metsät vihannoi.
 Kevätsää, lämmittää,
 luonnon herättää.

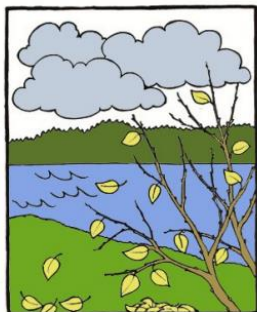

Kesä on koti auringon,
 helle on sen serkku.
 Oi tätä aikaa ihanaa,
 on jäätelö kaikkien herkku.

kuvatyokalu.papunet.net

Kesällä koko luonto
 kauniina vihertää,
 "On tämä eläminen lystiä",
 hiirikin kihertää.
 Näin sitä mennään,
 hyppien ja käymäjalkaa.
 Tästä se iloinen kesätanssi alkaa!

Lehti puusta variseepi,
 päivä yötä pakenee.
 Lintu pieni syksyn tieltä
 kesämaille rientelee.

kuvatyokalu.papunet.net

	<p>Kuusen alla tanssi alkaa sienten kanssa yhtä jalkaa. Silkkilakit tahtiin keinuu, viehkeästi heltat heiluu.</p>
	<p>Soittaa syksyn tuuli, siili kutsun kuuli. Saapastellen metsään astui, sateen tullen siili kastui.</p>

kuvatyoikalu.papunet.net

	<p>Lumiukko iltasella, katselevi kuuta. Nenä sen on porkkanasta, kädessä on luuta.</p>
	<p>Lumiukot, lumiukot ketjussa kulkee, nysäpiipun, nysäpiipun suuhunsa sulkee. Olalle he taputtavat ystävää ja veikkaa, hangella heittävät kopperiskeikkaa!</p>

kuvatyoikalu.papunet.net

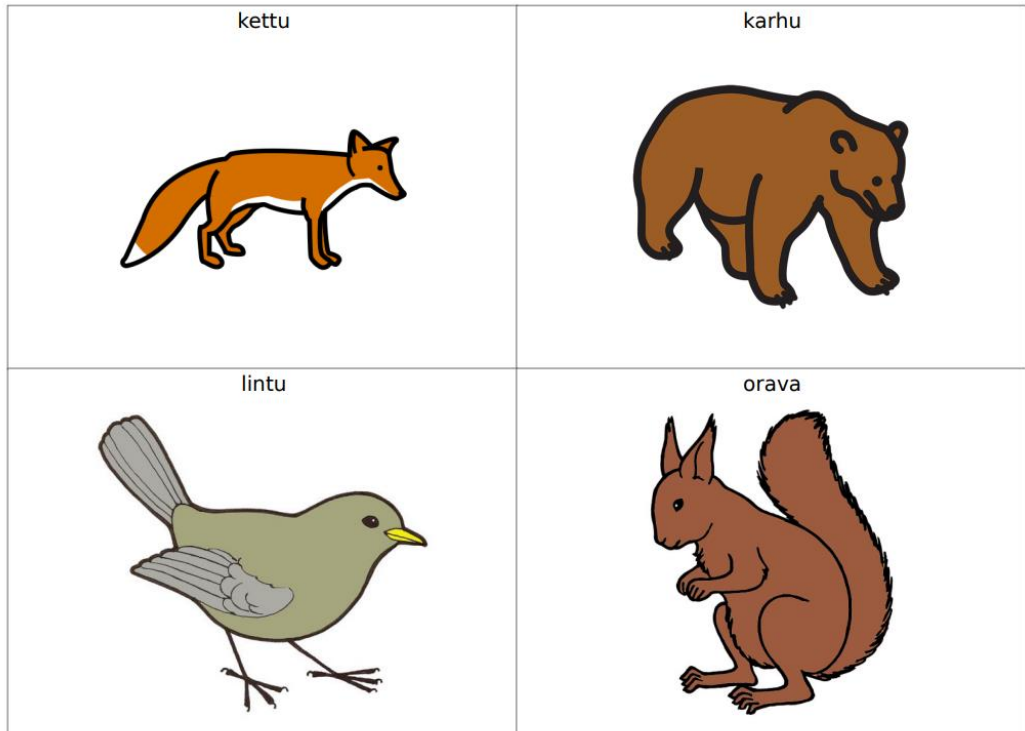

Talven tuisku tuittupää,
nietoksissa temmeltää.
Kiireen vilkkaa maalaa mannut,
puitten kylkiin valkorannut.
Vasta sitten levähtää,
kun on valmis talven sää.

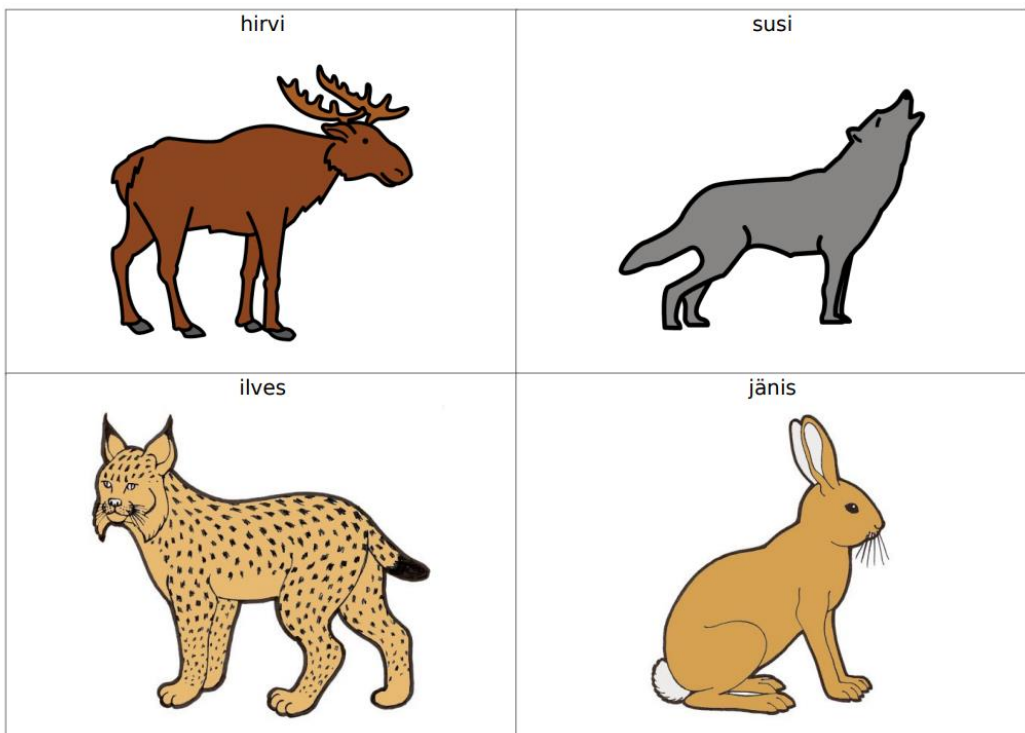

Kevät lirisee, livertää, vihertää.
Kesä kasvattaa, ruskettaa, polskuttaa.
Syksy – puhalttaa, ujelttaa, palelttaa.
Talvi – jäädyttää, tuiskuttaa, kimaltaa.

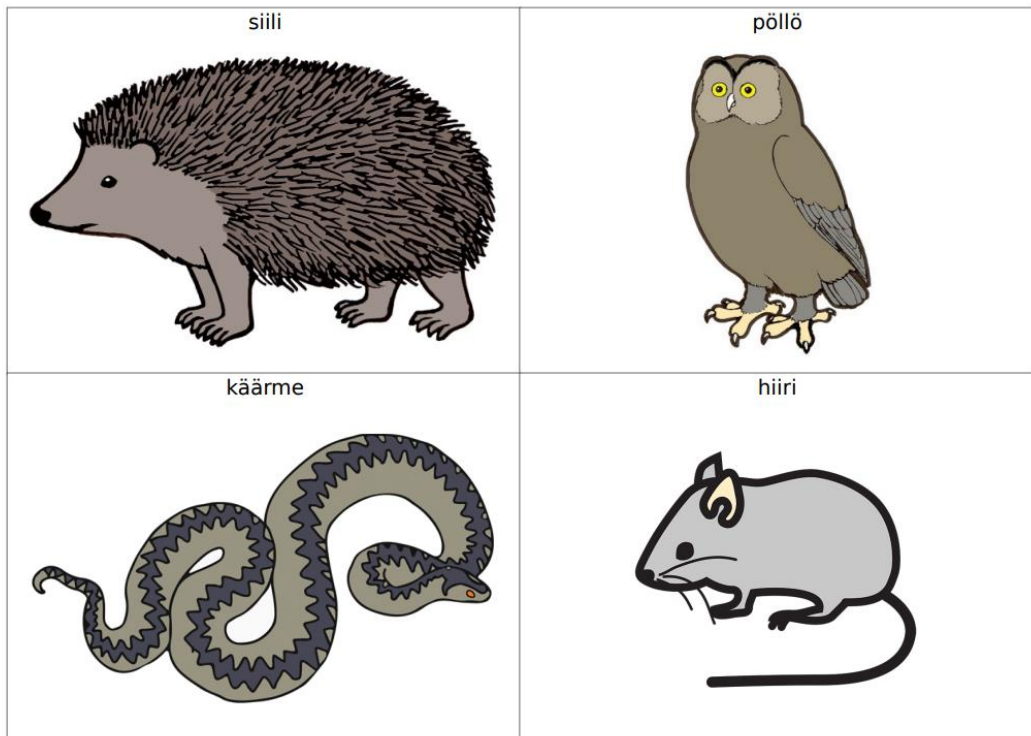
Liite 8: Liikutaan kuin metsäeläimet -materiaali

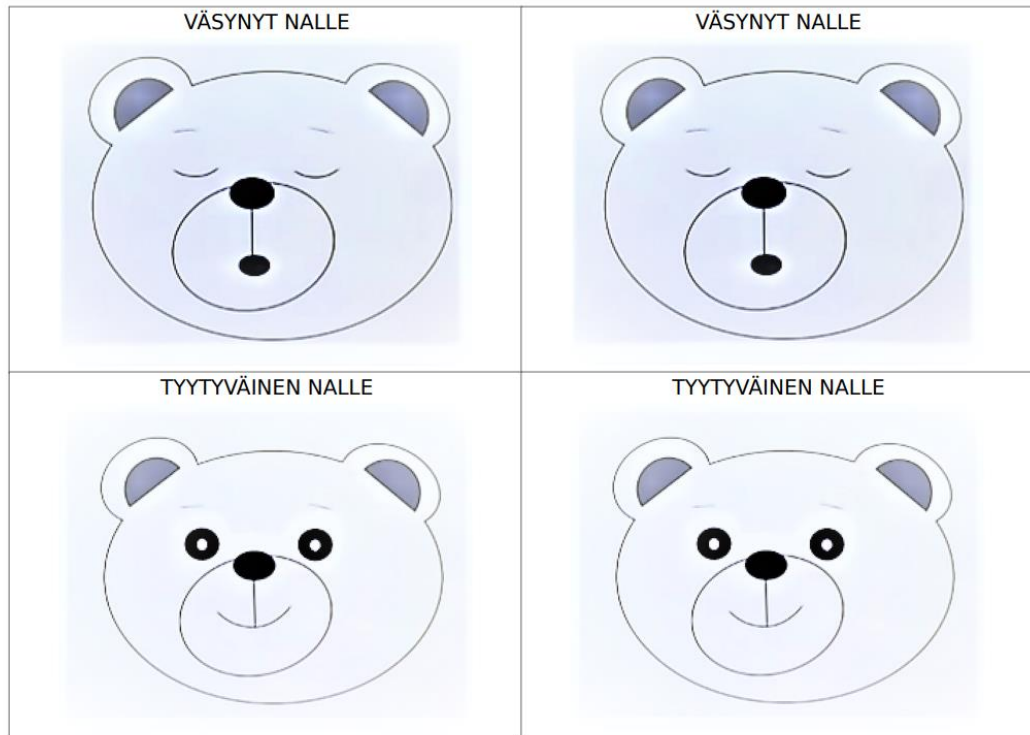
kuvatyoikalu.papunet.net

kuvatyoikalu.papunet.net

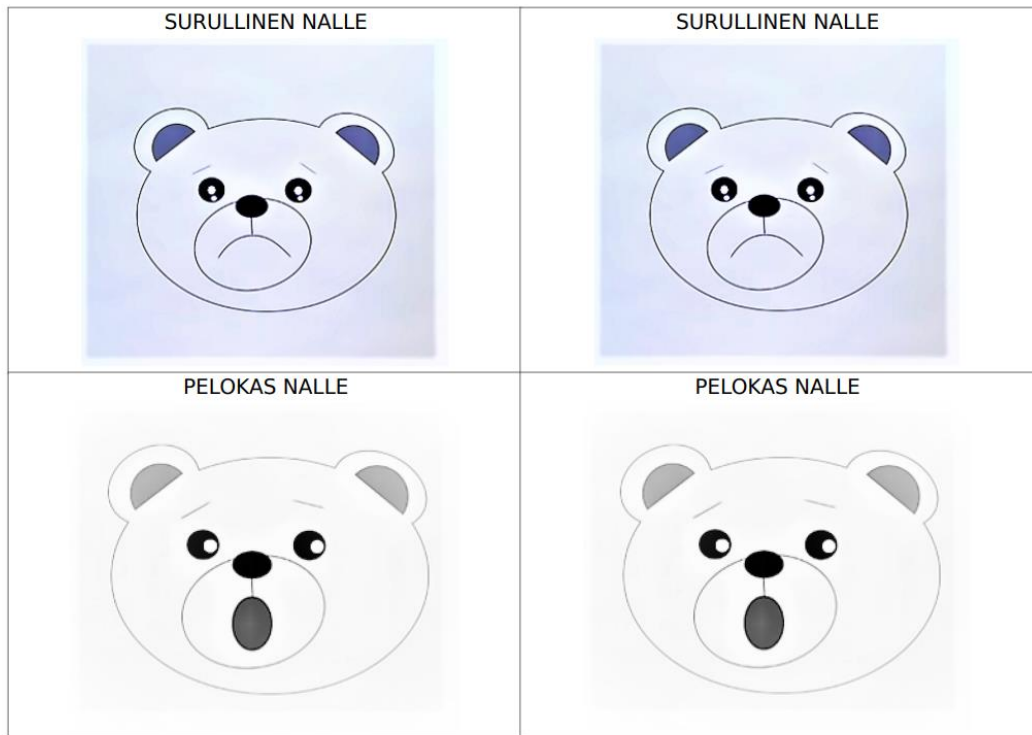
Liite 9: Tunnemuistipeli -materiaali

kuvatyoikaluu.papunet.net

kuvatyoikaluu.papunet.net

kuvatyoikalu.papunet.net

